

Stichting CRH Pensioenfonds – Jaarverslag 2011

Inhoudsopgave

Algemene informatie	2
Kerncijfers	3
Verslag van het Bestuur	4
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	16
Reactie van het Bestuur	18
Verslag van toezichthoudende bestuursleden	19

Jaarrekening

Balans per 31 december (na resultaatbestemming)	28
Staat van baten en lasten	29
Kasstroomoverzicht	30

Toelichting op de jaarrekening

Algemene toelichting	31
Toelichting op de balans	36
Toelichting op de staat van baten en lasten	41
Risicobeheer	44

Overige gegevens

Algemeen	48
Controleverklaring	
Verklaring van de actuaris	

Algemene informatie

Dit jaarverslag bevat de gegevens van Stichting CRH Pensioenfonds, statutair gevestigd te Rijswijk.

Kantooradres

Einsteinlaan 26
2289 CC RIJSWIJK

Postbus 1791
2280 DT RIJSWIJK

Website

www.crhpensioenfonds.nl

Bestuurssamenstelling

Aan het eind van het verslagjaar 2011 is de samenstelling van het Bestuur als volgt:

Aangewezen door de directie van de vennootschap	Gekozen door de deelnemers
P.J.M. Erkamp (voorzitter)	R.J.A. Gortzak (secretaris)
F.G. van Schie	A.H.M. Lavrijssen
Vacature	P.J.M. Ruigrok

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2011 als volgt samengesteld:

Namens de werknemers
N.A. van den Akker (voorzitter)
K.J. Heddes (secretaris)
R.W.T.H. de Kok
A. Oldenburger
Vacature
Vacature

Namens de werkgever
P. Eigenhuis

Namens de gepensioneerden
R.J. Boesjes

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer van Stichting CRH Pensioenfonds is ondergebracht bij ING Investment Management te 's-Gravenhage.

Accountant

Ernst & Young Accountants LLP te Zwolle fungeert als de accountant van de Stichting.

Actuaris

Als adviserend actuaris treedt op Mercer Nederland B.V. te Rotterdam

Als certificerend actuaris treedt op Mercer Certificering B.V. te Amstelveen.

Kerncijfers

	2011	2010	2009	2008	2007
Aantallen					
Actieve deelnemers	3.712	3.702	3.928	4.291	3.058
Gewezen deelnemers	6.005	5.845	5.514	5.049	3.648
Pensioengerechtigden	954	853	777	699	386
	10.671	10.400	10.219	10.039	7.092
Bedragen (in EUR 1.000)					
Ontvangen premies en koopsommen	24.094	22.045	23.292	23.928	16.518
Uitkeringen	8.711	7.676	6.811	6.097	3.195
Vermogen					
Algemene reserve	-/- 21.780	7.437	1.331	-/- 28.792	39.814
Technische voorz. eigen rekening *	437.244	359.046	304.791	293.427	132.675
Dekkingsgraad	95,0%	102,1%	100,4%	90,2%	130,0%
Toeslag (indexatie)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%
Beleggingsresultaten					
Vastrentende waarden	15,7%	17,6%	-/- 2,5%	15,0%	-/- 5,4%
Aandelen	-/- 6,4%	16,6%	35,6%	-/- 38,6%	-/- 0,4%
Totaal rendement	9,4%	16,7%	9,2%	-/- 6,8%	-/- 2,0%
Beleggingen (in €1.000)					
Vastrentende waarden	308.315	239.964	193.550	175.715	107.598
Aandelen	106.893	127.225	112.115	84.550	61.120
Overige beleggingen	-/- 1.132	-/- 1.811	-/- 975	1.881	0
Totaal	414.076	365.378	304.690	262.146	168.718

*) Technische voorz. eigen rekening: Dit betreft de technische voorzieningen onder aftrek van de post Herverzekering.

Met ingang van het jaar 2007 is de voorziening pensioenverplichtingen gewaardeerd volgens FTK-normen.

Per 1 januari 2008 heeft een fusie plaatsgevonden met Stichting Pensioenfonds Cementbouw. Hierdoor zijn de cijfers over de jaren van voor 2008 niet goed vergelijkbaar met de kerncijfers over de jaren daarna.

Verslag van het Bestuur

Algemeen

Bestuur

Gedurende het boekjaar 2011 kwamen zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur zes maal bijeen in een bestuursvergadering. Daarnaast vonden er twee telefonische vergaderingen plaats met een delegatie van het bestuur. De beleggingscommissie van het fonds vergaderde in het verslagjaar zes maal.

Per 1 juli 2011 trad de heer J.J. Boon af als bestuurslid namens de werkgever in verband met het aanvaarden van een functie buiten het CRH concern. De heer Boon was sinds 31 augustus 2005 bestuurslid van Stichting Pensioenfonds Cementbouw. Per 1 januari 2008 fuseerde Stichting Pensioenfonds Cementbouw met Stichting CRH Pensioenfonds. De heer Boon trad per deze datum toe tot het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds. Het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds is de heer Boon bijzonder erkentelijk voor zijn deskundige bijdrage en grote mate van betrokkenheid de afgelopen jaren. Per 1 januari 2012 is de heer R.W.T.H. de Kok door de werkgever benoemd als opvolger van de heer Boon.

Ultimo 2011 was het bestuur als volgt samengesteld:

Namens de werkgever:

P.J.M. Erkamp – voorzitter
F.G. van Schie
Vacature

Namens de werknemers en gepensioneerden:

R.J.A. Gortzak – secretaris
A.H.M. Lavrijssen (namens de gepensioneerden)
P.J.M. Ruigrok

Iedere 2 jaar treedt er volgens rooster een werknemersvertegenwoordiger af, die zich herkiesbaar kan stellen. Per 31 december 2011 was de heer P.J.M. Ruigrok aftredend. Hij stelde zich herkiesbaar. Omdat er geen tegenkandidaten waren, is de heer Ruigrok begin 2012 herbenoemd.

Bestuursstructuur

Vanaf 1 januari 2008 heeft CRH Pensioenfonds de structuur van een one tier board. De voorzitter en secretaris vormen het Dagelijks Bestuur, dat met ondersteuning van de directie van het pensioenbureau, belast is met het strategisch en tactisch beleid van het pensioenfonds. Het uitvoerend beleid ligt bij de directie van het pensioenbureau. Het Dagelijks Bestuur vergadert periodiek met de directie van het pensioenbureau. De overige bestuursleden fungeren als toezichthouders en toetsen het uitgevoerde beleid van het Dagelijks Bestuur.

Pensioenbureau

Het bestuur heeft de uitvoering van de pensioenregelingen uitbesteed aan CRH Nederland B.V. door middel van een administratieovereenkomst. CRH Nederland B.V. heeft deze werkzaamheden ondergebracht bij het pensioenbureau. De dagelijkse leiding van het pensioenbureau is in handen van de directie van het pensioenbureau.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 8 leden, verdeeld over drie geledingen te weten één geleding namens de werkgever (1 lid), één namens de deelnemers (6 leden) en één namens de gepensioneerden (1 lid). Iedere geleding heeft het recht één stem uit te brengen, hetgeen betekent dat de 6 leden namens de deelnemers samen één stem uitbrengen. In het verslagjaar trad mevrouw M. de Jonge toe tot het verantwoordingsorgaan namens de deelnemers. Per 23 maart 2011 was zij echter genoodzaakt wegens verandering van dienstbetrekking haar zetel in het verantwoordingsorgaan op te geven.

In 2011 kwam het verantwoordingsorgaan drie maal bijeen in een vergadering met het Dagelijks Bestuur en de directie van het pensioenbureau en één maal met het voltallige bestuur. Voor het verslag van het verantwoordingsorgaan over het jaar 2011 wordt verwezen naar pagina 16.

Statuten en Reglement

De statutaire doelstelling van het fonds is het binnen de perken van haar middelen verlenen of doen verlenen van pensioenen en uitkeringen aan werknemers en gewezen werknemers en aan hun nabestaanden. Op 31 december 2007 werden de statuten voor het laatst gewijzigd.

Per die datum zijn de statuten aangepast als gevolg van de juridische fusie per 1 januari 2008.

Daarnaast zijn wijzigingen doorgevoerd, welke verband houden met de invoering van de nieuwe Pensioenwet. In 2012 zullen de statuten opnieuw worden gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen houden verband met een uitbreiding van de taakomschrijving van het Dagelijks Bestuur en het opnemen van de zittingstermijn van het bestuurslid namens de gepensioneerden. Bovendien wordt toegevoegd dat in de toekomst alleen bij naar oordeel van het bestuur ingrijpende wijzigingen van de statuten de instemming van de vergadering van deelnemers vereist is.

Gang van zaken in het boekjaar

Algemeen

Eind 2010 bedroeg de dekkingsgraad 102,1%. De ontwikkelingen op de financiële markten in het verslagjaar zorgden per saldo voor een positief beleggingsrendement van 9,4%. Dit was echter onvoldoende om de stijging van de verplichtingen als gevolg van de gedaalde markttrente te compenseren. De dekkingsgraad daalde hierdoor tot 95,0% per 31 december 2011.

Aanvankelijk ontwikkelde de dekkingsgraad zich in de eerste helft van 2011 voorspoedig. Per 30 juni werd deze geraamd op 106%. Onder invloed van de gedaalde markttrente liet de dekkingsgraad in het tweede half jaar een scherpe daling zien. Dit was voor het bestuur aanleiding in het vierde kwartaal van 2011 te starten met de voorbereiding van de evaluatie van het herstelplan ultimo 2011. Begin 2012 moest helaas een voorgenomen korting per 1 april 2013 van de opgebouwde en ingegane pensioenen worden aangekondigd met 1,6%. Deze korting is nog niet definitief. Als in de loop van het jaar 2012 in voldoende mate herstel optreedt hoeft deze korting niet te worden doorgevoerd.

Financiële markten

De meest in het oog springende ontwikkeling in het jaar 2011 was de sterke daling van de lange rente. Dit had grote gevolgen voor de waardering van de verplichtingen van het pensioenfonds. Een daling van de lange rente betekent dat het verwachte toekomstige rendement van het fonds lager wordt. Het pensioenfonds moet daardoor meer geld reserveren om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. De gemiddelde rente waartegen het fonds de verplichtingen contant maakt, daalde in het verslagjaar van 3,43% tot 2,75%.

Vermogensbeheer en rendement

Ultimo 2011 was de verdeling van het belegd vermogen als volgt:

vastrentend	74,5%	aandelen	25,8%	liquide middelen	-/- 0,3%
-------------	-------	----------	-------	------------------	----------

Het beleggingsplan kende ultimo 2011 onderstaande strategische verdeling:

vastrentend	70,0%	aandelen	30,0%
-------------	-------	----------	-------

Over het boekjaar 2011 werd een rendement gerealiseerd van 9,4% (16,7% over 2010). Het rendement op vastrentend bedroeg 15,7% (benchmark 15,7%); het resultaat op aandelen bedroeg -6,4%

(benchmark -4,0). Het verschil tussen het gerealiseerde rendement op aandelen en de benchmark kan vrijwel geheel worden toegeschreven aan het negatieve resultaat op de afdekking van vreemde valuta.

Het werk van de beleggingscommissie heeft in het verslagjaar voor een belangrijk deel in het teken gestaan van het aanpassen van het bestaande beleggingsmandaat. Doelstelling hierbij is om de beleggingsportefeuille dusdanig in te richten dat de grenzen van de strategische assetallocatie en de risicoacceptatiegraad van het bestuur niet kunnen worden overschreden. Gebleken is echter dat het switchen binnen de portefeuille aanzienlijke kosten met zich meebrengt. Het bestuur is daarom terughoudend geweest ten aanzien van de herinrichting van de beleggingsportefeuille en heeft de aandacht met name gericht op het aanscherpen van de rapportages. De verwachting is dat een nieuw beleggingsmandaat in de loop van 2012 kan worden afgesloten. Aanpassingen in de rapportages moeten er hierbij voor zorgen dat beter kan worden gecontroleerd dat de portefeuille zich binnen de begrenzings van het strategisch beleggingsbeleid beweegt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Dit thema mag zich in een toenemende belangstelling verheugen. De vermogensbeheerder van Stichting CRH Pensioenfonds, ING Investment Management, onderkent deze verantwoordelijkheid en heeft duurzaam ondernemen en beleggen onderdeel gemaakt van de bedrijfsvoering. Dit beleid kan in drie hoofdpunten worden samengevat:

1. Er wordt niet belegd in controversiële wapens;
2. ING Investment Management onderschrijft de principes van de Verenigde Naties ten aanzien van verantwoord beleggen;
3. Bij het uitoefenen van het stemrecht dat verbonden is aan de aandelen waarin wordt belegd, wendt ING Investment Management zijn invloed aan om een goed en transparant ondernemingsbestuur te bevorderen.

Het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds is van mening dat hiermee op adequate wijze inhoud wordt gegeven aan de wens van het bestuur om op een maatschappelijk verantwoorde en duurzame manier te beleggen.

Afdekking renterisico

Per 1 januari 2007 heeft het bestuur een aanvang gemaakt met de reductie van het renterisico. Strategisch beleid was om het renterisico voor 80% af te dekken. In het verslagjaar heeft het bestuur naar aanleiding van de gedaalde rente het afdekkingsbeleid gewijzigd. In oktober 2010 is de mate van rente afdekking teruggebracht van 80% naar 64% waarbij tegelijkertijd de strategische weging van het aandelenbelang is teruggebracht van 35% naar 30%. Per saldo onderging hierdoor het totale risico, zoals dat tot uiting komt in de hoogte van het vereist vermogen, geen wijziging.

De duration van de totale beleggingsportefeuille bedraagt ultimo 2011 13,5 jaar. De duration van de verplichtingen bedraagt per deze datum 20,6. Het renterisico is hiermee ultimo 2011 voor 62% afgedekt. De renteafdekking vindt plaats door te beleggen in het All Grade Long Duration Fund van ING Investment Management. Door middel van derivaten wordt de duration van dit fonds verhoogd van 5,1 naar 26,7 jaar. De duration van de vastrentende portefeuille bedroeg per 31 december 2010 18,2 jaar.

Afdekking valutarisico

Het bestuur heeft besloten om de drie belangrijkste valuta's waarin wordt belegd, de Dollar, de Yen en het Pond, strategisch voor 100% af te dekken. Op tactische gronden was het valutarisico op 31 december 2011 als volgt afgedekt:

Dollar 100%
Yen 100%
Pond 0%

In het verslagjaar is het beleid ten aanzien van de afdekking van de vreemde valuta niet gewijzigd.

Korting pensioenen

Nadat het fonds in februari 2008 in een situatie van reservetekort was geraakt, werd op 31 maart 2009 een sluitend gecombineerd korte en lange termijn herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Op 29 juni 2009 heeft de toezichthouder goedkeuring verleend aan de ingediende herstelplannen. De herstelplannen werden als concreet en haalbaar gekwalificeerd. Begin 2011 vond een evaluatie plaats van het herstelplan op grond van de financiële situatie eind 2010. Op dat moment kon nog worden gesteld dat het fonds vóór liep op het herstelplan.

In de tweede helft van 2011 liet de dekkingsgraad onder invloed van de gedaalde marktrente een scherpe daling zien. Allengs werd duidelijk dat een korting van de opgebouwde en ingegane pensioenen onvermijdelijk was. Begin 2012 vond de definitieve evaluatie van het herstelplan per 31 december 2011 plaats. Op grond van deze cijfers bleek dat zonder aanvullende maatregelen herstel van de minimaal vereiste dekkingsgraad tot 104,5% per 31 december 2013 niet langer mogelijk was. Bovendien bleek dat de premie voor het jaar 2012 niet langer kostendekkend was zodat ook het niveau van de toekomstige pensioenopbouw niet langer gehandhaafd kon worden. Het bestuur is vervolgens in overleg getreden met de werkgever.

Op grond van de uitvoeringsovereenkomst met Stichting CRH Pensioenfonds heeft de werkgever geen andere verplichting dan het betalen van de vaste overeengekomen premie. Ook is er geen verplichting om bij tekorten in het fonds een extra bijdrage te leveren. De werkgever is door het bestuur gewezen op de consequenties van deze financieringsafspraken en het beeld dat hierdoor mogelijk bij de deelnemers kan ontstaan. De werkgever heeft zich over deze kwestie beraden maar uiteindelijk geconcludeerd dat verhoging van de vaste werkgeverspremie of het doen van een aanvullende storting niet opportuun is. Het bestuur restte vervolgens geen andere mogelijkheid dan een voorwaardelijke korting van alle opgebouwde en ingegane pensioenen per 1 april 2013 aan te kondigen van 1,6%. Deze korting wordt definitief doorgevoerd per 1 april 2013 tenzij bij de evaluatie van het herstelplan eind 2012 blijkt dat in het jaar 2012 in voldoende mate herstel van de financiële positie heeft plaatsgevonden.

Begin 2011 is de pensioenpremie als gevolg van de gestegen levensverwachting verhoogd. Deze verhoging bleek echter niet toereikend om het niveau van de toekomstige pensioenopbouw per 1 januari 2012 te handhaven. Dit betekent dat de deelnemers in het jaar 2012 bij een gelijkblijvende pensioengrondslag gemiddeld ongeveer 15% minder pensioen opbouwen dan in 2011. Per 31 december 2012 zal opnieuw beoordeeld worden in hoeverre ook in het jaar 2013 een korting op de toekomstige pensioenopbouw noodzakelijk is.

Het verlagen van pensioen is voor het bestuur een uiterste noodmaatregel. Het bestuur is zich er terdege van bewust dat dit pijnlijke maatregelen zijn voor de deelnemers. Onder de gegeven omstandigheden heeft men echter geen andere sturingsmiddelen ter beschikking.

Pensioenakkoord

In 2010 sloten sociale partners een pensioenakkoord. In dit akkoord was op hoofdlijnen overeenstemming bereikt over de gevolgen van de gestegen levensverwachting voor de AOW en de aanvullende pensioenen. Bovendien was overeenstemming bereikt over het feit dat de hoogte van de pensioenpremies in Nederland niet verder op zou moeten lopen. De afgelopen tijd is echter discussie ontstaan over de definitieve uitwerking van dit akkoord. Met name het vaststellen van de hoogte van de rekenrente en de vraag of het invaren van de reeds opgebouwde pensioenaanspraken in het nieuwe stelsel juridisch mogelijk is hebben voor veel discussie gezorgd. Op dit moment is de verwachting nog steeds dat per 1 januari 2014 een nieuw pensioencontract kan worden gesloten. De tijd begint echter te dringen.

Deskundigheid

In het jaar 2009 is het kennisniveau van de individuele bestuursleden getoetst en door middel van een cursus op deskundigheidsniveau 1 gebracht. In het verslagjaar heeft het bestuur op 16 februari 2011 een cursus gevolgd over het onderwerp Risicomanagement georganiseerd door SPO. Bovendien heeft het bestuur op 7 april 2011 de beleggingscursus “Beleggen voor pensioenfondsen: Matching en Return” georganiseerd door ING Investment Management gevolgd. Daarnaast heeft het Dagelijks Bestuur een aantal klankbordsessies gehouden met een externe adviseur die als docent bij SPO betrokken is.

Risicomanagement

In het verslagjaar heeft het bestuur veel aandacht besteed aan het risicomanagement binnen het fonds. Dit gebeurde aan de hand van de risicomatrix waarin per risicocategorie een aantal gebeurtenissen met hun mogelijke gevolgen in kaart is gebracht. Per gebeurtenis zijn vervolgens één of meer maatregelen vastgesteld. Per maatregel is vastgelegd waar de verantwoordelijkheid voor de bewaking van het risico ligt. In de risicomatrix worden de navolgende categorieën onderscheiden:

Matching- en renterisico's;
Marktrisico's;
Kredietrisico's;
Verzekeringstechnische risico's;
Omgevingsrisico's;
Operationele risico's;
Uitbestedingsrisico's;
IT-risico's;
Integriteits- en deskundigheidsrisico's;
Juridische risico's.

Doelstelling van het bestuur is om elk kalenderjaar de gehele matrix te doorlopen. In de periode van juni 2010 t/m oktober 2011 zijn alle risico's uit de matrix door het Dagelijks Bestuur behandeld. Inmiddels is aan alle risico's een bepaalde prioriteit toegekend. Hierbij wordt de indeling “hoog”, “midden”, “laag” aangehouden. Naarmate een risico een zwaardere weging krijgt, wordt aan dit risico ook meer aandacht besteed.

Deelnemersbestand

Het deelnemersbestand groeide in 2011 met 2,6% van 10.400 naar 10.671. Een specificatie van de mutaties gedurende het afgelopen jaar wordt in onderstaande tabel weergegeven:

	Deelnemers	Gewezen	Ouderdoms	Nabest.	Wezen	Invaliditeits	Totaal
	deelnemers	deelnemers	Pensioen	pensioen	pensioen	pensioen	
Stand per 31-12-2010	3.702	5.845	607	193	47	6	10.400
Mutaties door:							
- nieuwe toetreding	362						362
- herintreding							0
- ontslag	-296	296					0
- waarde overdracht		-61					-61
- ingang pensioen	-51	-61	110	19	9		26
- overlijden	-9	-10	-11	-5		-1	-36
- expiratie					-5		-5
- andere oorzaken	4	-4	-14	-2	1		-15
Mutaties per saldo	10	160	85	12	5	-1	271
Stand per 31-12-2011	3.712	6.005	692	205	52	5	10.671

Het aantal actieve deelnemers liet een lichte stijging zien van 3.702 naar 3.712. Het aantal nieuwe toetredingen steeg ten opzichte van 2010 van 240 naar 362 in 2011. Het aantal ontslagmutaties daalde ten opzichte van vorig boekjaar van 417 in 2010 naar 296 in 2011. Vanaf het 4^e kwartaal van 2006 worden door Van Neerbos Bouwmarkten nieuwe werknemers beneden de functie van assistent Bouwmarktmanager niet langer aangemeld bij Stichting CRH Pensioenfonds, maar bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Detailhandel. Als gevolg van de uitstroom van werknemers bij deze werkmaatschappij, loopt het aandeel in actieve deelnemers in de komende jaren terug. Naar verwachting zal deze trend zich de komende paar jaar nog voortzetten. Gelet op het relatief kleine aandeel van Van Neerbos Bouwmarkten in de Voorziening Pensioenverplichting, is deze uitstroom van beperkte invloed op de totale voorziening.

De Pensioenwet biedt vanaf 1 januari 2007 de mogelijkheid tot afkoop van premievrije pensioenaanspraken voor zover die niet meer bedragen dan €427,29 (bedrag 2011). Het bestuur heeft ingestemd om een aanvang te maken met de afkoop van kleine pensioenen voor zover de gewezen deelnemer hiertegen geen bezwaar maakt. Doordat in de loop van 2011 een dekkingstekort ontstond is de afkoop van kleine pensioenen evenals de uitvoering van waardeoverdrachten tijdelijk opgeschort. In het boekjaar heeft de dekkingsgraad van het fonds tijdelijk boven de 100% gelegen. Hierdoor is een beperkt aantal waardeoverdrachten geëffectueerd.

Administratie- en beleggingskosten

De administratiekosten van het fonds daalden in het boekjaar van €880.000 in 2010 naar €785.000 in 2011. Deze daling is voornamelijk te wijten aan de gedaalde advieskosten ten opzichte van 2010 in verband met invoering nieuwe overlevingstafels, verhoging vaste premie, evaluatie herstelplan en voorbereiding in verband met een nieuw af te sluiten vermogensbeheermandaat.

Uitgedrukt in een bedrag per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers) bedroegen de administratiekosten €168 in 2011 en €193 in 2010.

Uitgedrukt in een bedrag per deelnemer (inclusief gewezen deelnemers) bedroegen de administratiekosten €74 in 2011 en €85 in 2010.

Uitgedrukt als percentage van de totale premie bedragen de administratiekosten 3,26% in 2011 en 3,99% in 2010.

De beleggingskosten zoals deze zijn opgenomen in de jaarrekening geven een onvolledig beeld van de hoogte van deze kosten. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de beheerfee door de

vermogensbeheerder in mindering wordt gebracht op het rendement. Indien de vermogensbeheerkosten worden gecorrigeerd met de rechtstreeks op het rendement in mindering gebrachte kosten levert dit het onderstaande beeld op.

	2011	2010
	EUR 1.000	EUR 1.000
Beleggingskosten volgens jaarrekening	-/- 97	-/- 125
In mindering gebracht op rendement	1.508	1.454
Totaal kosten vermogensbeheer	1.411	1.329
In percentage belegd vermogen 31-12	0,34%	0,35%

Pensioenregister

Per 1 januari 2011 is het Nationaal Pensioenregister van start gegaan. Dit register maakt het de (gewezen) deelnemer mogelijk om na te gaan bij welke pensioenuitvoerders er pensioen is opgebouwd. Bovendien geeft het Pensioenregister inzicht in de hoogte van de te verwachten AOW-uitkering. De (gewezen) deelnemer wordt hierdoor inzicht geboden in de reeds opgebouwde en bereikbare pensioenaanspraken bij pensionering en overlijden. Het pensioenregister is toegankelijk door met de DigiD-code in te loggen via www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Na invoering van het Nationaal Pensioenregister op 4 januari 2011 heeft de Stichting Pensioenregister besloten enkele aanpassingen door te voeren onder de noemer Plateau 2. In deze volgende fase van het pensioenregister wordt naast de bruto bedragen ook een indicatie gegeven van de netto pensioenbedragen. Daarnaast wordt aanvullende informatie opgenomen over verevening van ouderdomspensioen bij echtscheiding alsmede over het verzekerde nabestaandenpensioen na pensionering.

Toeslagverlening, franchise aanpassing en aanpassing minimum pensioengrondslag

De consumentenprijsindex is in de referentieperiode (oktober 2010 tot oktober 2011) gestegen met 2,33% (afgerond) van 106,41 naar 108,89. Het fonds streeft ernaar de prijsontwikkeling in Nederland te volgen en de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers hierop af te stemmen door middel van indexatie zodat de pensioenaanspraken waardevast blijven. Toeslagverlening over opgebouwde aanspraken is voorwaardelijk en vindt plaats op grond van het geldende pensioenreglement. Voorwaardelijk betekent, dat er geen recht is op toeslagverlening; ook is het voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Er is geen geld gereserveerd voor toeslagverlening en er wordt geen premie ontvangen voor toeslagverlening. Voorwaarde voor toeslagverlening is dat het fonds naar het oordeel van het bestuur over voldoende vermogen beschikt. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarde van voldoende vermogen, dan beperkt Stichting CRH Pensioenfonds de toeslagverlening of wordt er in het geheel geen toeslag verleend. Het bestuur heeft besloten de pensioenaanspraken van de actieve, gepensioneerde en gewezen deelnemers per 1 januari 2012, gelet op de vermogenspositie, niet te verhogen. Onderdeel van het herstelplan is dat het bestuur in ieder geval geen toeslag kan verlenen zolang de dekkingsgraad zich beneden het minimaal vereist vermogen bevindt.

Voor een beperkte groep actieve en gepensioneerde deelnemers zijn nominale pensioenaanspraken verzekerd. Dit betreft een gesloten regeling. De in deze regeling opgenomen deelnemers, hebben geen recht op toeslagverlening na pensioeningang.

De minimum pensioengrondslag werd per 1 januari 2011 verhoogd van €4.601,-- naar € 4.645,--. De franchises van de diverse regelingen werden per 1 januari 2011 aangepast aan de ontwikkeling van de loonindex.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving

Communicatie

In het boekjaar 2011 is opnieuw veel aandacht besteed aan communicatie met de deelnemers. In januari hebben de gepensioneerde deelnemers de jaarlijkse nieuwsbrief ontvangen waarin aandacht werd besteed aan de kredietcrisis en het herstelplan van het fonds. Op 2 maart 2011 is een vergadering van deelnemers gehouden in Gorinchem. Tijdens deze vergadering is een toelichting gegeven op de financiële positie van het fonds in het algemeen en de evaluatie van het herstelplan in het bijzonder.

In juni 2011 hebben alle actieve deelnemers de jaarlijkse pensioenopgave ontvangen. Hierbij is tevens van de gelegenheid gebruik gemaakt om de deelnemers over een aantal actuele onderwerpen te informeren.

In het tweede halfjaar 2011 daalde de dekkingsgraad van het fonds als gevolg van de gedaalde marktrente opnieuw beneden de 100%. Hierdoor werd de kans dat het bestuur begin 2012 genoodzaakt zou zijn om een voorwaardelijke korting aan te kondigen van de opgebouwde en ingegane pensioenen in 2013 aanzienlijk groter. Alle deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden hebben in het vierde kwartaal 2011 een nieuwsbrief ontvangen waarin melding werd gemaakt van de verslechterde financiële positie van het fonds en de gevolgen hiervan voor de evaluatie van het herstelplan begin 2012.

Verder worden de deelnemers via de website op de hoogte gehouden van de relevante ontwikkelingen. Zo wordt bijvoorbeeld ieder kwartaal de actuele dekkingsraad gepubliceerd.

Met ingang van 1 januari 2009 waren de pensioenfondsen in Nederland verplicht het toeslagenlabel te hanteren. Doel van dit label was om door middel van een afbeelding aanschouwelijk te maken wat de kwaliteit van de te verwachten toeslagverlening is. Uiteindelijk is dit label met ingang van 1 januari 2010 daadwerkelijk in gebruik genomen. Inmiddels is echter gebleken dat in de praktijk het label kan leiden tot verwarring bij de deelnemers. Gebruik van dit label is met ingang van het jaar 2011 dan ook niet langer verplicht. Het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds heeft dan ook besloten met ingang van 1 januari 2011 van verder gebruik van het toeslagenlabel af te zien.

Pension Fund Governance

Het bestuur van het pensioenfonds kent de constructie van een one-tier board. Twee bestuursleden, de voorzitter en secretaris, zijn hierbij belast met de bepaling en uitvoering van het beleid. De overige bestuursleden hebben een toezichthoudende rol. Op pagina 19 is integraal het verslag van de toezichthoudende bestuursleden over het jaar 2011 opgenomen.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan kent vertegenwoordigers namens de werkgever, de werknemers en de gepensioneerden. Om ook als klankbord te fungeren heeft de geleding werknemers zes vertegenwoordigers terwijl de geleding namens de gepensioneerden en de werkgever ieder één vertegenwoordiger kent. Elke geleding heeft echter evenveel stemmen.

Kenmerken van de pensioenregelingen

Alle regelingen hebben het karakter van een collectieve beschikbare premiereregeling. De werkgever heeft als enige verplichting de betaling van de vast overeengekomen premie. De werkgever kan niet worden aangesproken voor tekorten in het fonds, maar kan evenmin aanspraak maken op eventuele overschotten.

Toeslag van opgebouwde pensioenaanspraken is voorwaardelijk en is afhankelijk van de middelen van het fonds. Toeslagverlening vindt plaats op basis van het consumentenprijsindexcijfer.

In de regeling vindt uitsluitend opbouw plaats van ouderdomspensioen. Op pensioenleeftijd of bij eerdere uitdiensttreding kan een deel van het ouderdomspensioen worden geruild voor de aankoop van een nabestaandenpensioen. Voor deelnemers met een partner vindt deze uitruil standaard plaats in een verhouding van 100/70.

Het nabestaandenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum tijdens actief dienstverband bestaat uit een tijdelijk nabestaandenpensioen tot 65 jaar van €13.116 (peildatum 1 januari 2011) gelijk aan de AOW voor alleenstaanden en een levenslang nabestaandenpensioen van 0,8% van de pensioengrondslag voor het nabestaandenpensioen per te bereiken deelnemersjaar.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt niet meer door het pensioenfonds verzekerd, maar rechtstreeks door de betrokken werkgevers, die daarvoor een collectieve verzekering hebben afgesloten. Reeds ingegane uitkeringen worden door het pensioenfonds gecontinueerd. Het fonds kent een regeling voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid.

Pensioenregeling I

Dit is de hoofdregeling. Hieronder vallen alle deelnemers van Stichting CRH Pensioenfonds en Stichting Pensioenfonds Cementbouw die vóór de invoering van de wet VPL een pensioenleeftijd hadden van 62 jaar.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2011 23,3% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage werd per 1 april 2011 verhoogd van 4,6% naar 4,9% over de eerste €12.457 van de pensioengrondslag en 7% naar 7,5% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedroeg 2,9% van de pensioengrondslag;
- De franchise bedroeg in 2011 €13.983;
- De pensioen richtleeftijd is 65 jaar.

Pensioenregeling II

Dit betreft een gesloten regeling ten behoeve van de deelnemers die op 1 januari 2007 actief deelnemer waren in Stichting CRH Pensioenfonds en die geboren waren voor 1 januari 1950.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2011 23,3% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage werd per 1 april 2011 verhoogd van 4% naar 4,3% over de eerste €5.703 van de pensioengrondslag en van 7,5% naar 8,0% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedroeg 2,2% van de pensioengrondslag;
- De franchise bedroeg in 2011 €19.894;
- De pensioen richtleeftijd is 62 jaar.
- Na 31 december 2011 vindt er in deze regeling geen opbouw meer plaats;
- Regeling II kent een minimum grondslag. Deze bedroeg €4.645.

Pensioenregeling III

Deze regeling is van toepassing op de deelnemers van de CRH bedrijven die reeds voor de invoering van de Wet VPL een pensioenleeftijd van 65 jaar kenden.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2011 18,4% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage werd per 1 april 2011 verhoogd van 4% naar 4,3% over de eerste €5.703 van de pensioengrondslag en van 7,5% naar 8% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedroeg 2,3% van de pensioengrondslag;
- De franchise bedroeg in 2011 €19.894.;
- De pensioen richtleeftijd is 65 jaar;
- Regeling III kent een minimum grondslag. Deze bedroeg €4.645.

Pensioenregeling IV

Deze regeling geldt voor de deelnemers geboren voor 1 januari 1950 die nog aanspraak kunnen maken op de vroegpensioenregeling voor de betonproducten industrie.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2011 23,3% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage werd per 1 april 2011 verhoogd van 4% tot 4,3% over de eerste €5.703 van de pensioengrondslag en van 7,5% tot 8% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedroeg 2,3% van de pensioengrondslag;
- De franchise bedroeg in 2011 €19.894;
- De pensioen richtleeftijd was 65 jaar;
- Regeling IV kent een minimum grondslag. Deze bedroeg €4.645.

Pensioenregeling B

Deze regeling is van toepassing op de deelnemers van de Cementbouwbedrijven die reeds voor de invoering van de wet VPL een pensioenleeftijd van 65 jaar kenden.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2011 22,8% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage werd op 1 april 2011 verhoogd van 3% tot 3,2% over de eerste €7.612 van de pensioengrondslag en van 6% tot 6,4% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedroeg 2,6% van de pensioengrondslag;
- De franchise bedroeg in 2011 €18.828;
- De pensioen richtleeftijd is 65 jaar.

Flexibiliteit

- Op de pensioendatum is er een keuze voor een tijdelijk hoger ouderdomspensioen. Bijvoorbeeld in de eerste jaren een hogere pensioenuitkering, gevolgd door een lagere uitkering in de jaren daarna;
- Op de pensioendatum is er een keuze mogelijk voor wel of geen nabestaandenpensioen;
- Op de pensioendatum kan de hoogte van het nabestaandenpensioen gekozen worden;
- De pensioendatum kan vervroegd worden. Dit heeft gevolgen voor het te verkrijgen ouderdomspensioen, aangezien dat dan over een langere periode moet worden uitgekeerd.

Financiële positie

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

	<u>Werkelijk</u>	<u>Herstelplan</u>	<u>Vershil</u>
Dekkingsgraad 1 januari 2011	102,1%	96,7%	5,4%
Premiebijdragen	0,6%	1,2%	-/- 0,6%
Uitkeringen	0,1%	-/- 0,1%	0,2%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%	0,0%
Wijziging rentetermijnstructuur	-/- 15,4%	0,0%	-/- 15,4%
Beleggingsresultaat	8,2%	1,6%	6,6%
Invoering AG Prognosetafel 2010-2060	0,0%	0,0%	0,0%
Overige oorzaken	<u>-/- 0,6%</u>	<u>0,0%</u>	<u>-/- 0,6%</u>
Dekkingsgraad 31 december 2011	<u>95,0%</u>	<u>99,4%</u>	<u>-/- 4,4%</u>

De daling van de dekkingsgraad is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde rentetermijnstructuur. In het verslagjaar daalde de gemiddelde rekenrente van 3,43% per 31 december 2010 tot 2,75% per 31 december 2011. Dit had een negatief effect op de dekkingsgraad van 15,4%. Hoewel er sprake was van een positieve bijdrage van 8,2% vanuit het beleggingsrendement na aftrek van de benodigde interest op de voorziening pensioenverplichtingen, was dit niet voldoende om een daling van de dekkingsgraad van 102,1% tot 95% te voorkomen. De andere oorzaken waren per saldo van geringe invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen twee jaar kan als volgt worden geanalyseerd:

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Premieresultaat	2.544	3.096
Interestresultaat	-/- 34.228	6.980
Aanpassing overlevingstafel	0	-/- 7.042
Overig resultaat	2.467	3.072
Totaal	-/- 29.217	6.106

Het bestuur stelt vast dat de actuele dekkingsgraad beneden de in de ABTN vastgelegde minimumgrens van 104,5% ligt. De vereiste dekkingsgraad zoals die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet bedraagt 114,1%. Ultimo 2011 is derhalve sprake van onderdekking. Het fonds heeft in het beleidskader vastgelegd dat ruimte voor indexering bestaat wanneer de dekkingsgraad zich boven een bepaalde grens begeeft. Dit beleidskader maakt onderdeel uit van de ABTN.

Feitelijke premie en kostendekkende premie

De feitelijke premie (incl. FVP-bijdragen) bedroeg in het verslagjaar 24.339. De kostendekkende premie (inclusief solvabiliteitsopslag) kwam uit op 24.669. Dit betekent dat er sprake was van een negatieve bijdrage van 330. De ontvangen premie heeft desondanks per saldo een positieve bijdrage aan het resultaat over het boekjaar geleverd.

Actuariële paragraaf

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden samengevat:

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Premieresultaat		
Ontvangen premiebijdragen	24.094	22.045
Benodigde premie	21.550	18.949
	2.544	3.096
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten	34.575	47.535
Rentetoevoeging voorziening pens.verplichtingen	-/- 4.802	-/- 4.171
Wijziging marktrente	-/- 64.001	-/- 36.384
	-/- 34.228	6.980
Aanpassing overlevingstafel	0	-/- 7.042
Overig resultaat		
Toeslagverlening	-/- 8	-/- 8
Resultaat op waardeoverdrachten	22	355
Resultaat op sterfte	178	783
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	595	271
Resultaat op kosten	416	270
Omzetting ouderdoms- in nabestaandenpensioen	996	1.211
Overige	268	190
	2.467	3.072
Totaal saldo van baten en lasten	-/- 29.217	6.106

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het FTK kent twee toetsingsgrenzen.

1. Het Minimaal Vereist Vermogen. Dit bedraagt 104,5% van de Voorziening Pensioenverplichtingen. Indien het fonds niet aan deze eis voldoet is er sprake van onderdekking. Het fonds dient deze situatie van onderdekking binnen een termijn van drie jaar op te lossen.
2. Het Vereist Vermogen. Dit dient zodanig te worden vastgesteld dat de kans dat het fonds binnen een jaar wordt geconfronteerd met een dusdanige daling van de dekkingsgraad dat het vermogen daalt tot onder de Voorziening Pensioenverplichtingen kleiner of gelijk is aan 2,5%. Hierbij is gebruik gemaakt van de door De Nederlandsche Bank ontwikkelde standaardtoets. Het vereist vermogen bedraagt per 31 december 2011 114,1%.

De dekkingsgraad van Stichting CRH Pensioenfonds bedroeg per 31 december 2011 95,0%. De solvabiliteit van het fonds voldoet daarmee niet aan de eisen die door het FTK worden gesteld.

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De waarmerkend actuaris beoordeelt de financiële positie per 31 december 2011 als slecht vanwege een dekkingstekort.

Toekomstparagraaf

In 2011 zijn zowel de vaste werkgeverspremie als de deelnemersbijdrage verhoogd. Deze verhoging vloeide voort uit de introductie van de nieuwe overlevingstafel als gevolg van de toegenomen levensverwachting. Deze verhoogde premie geldt tot dat er op grond van het Pensioenakkoord een nieuwe pensioenregeling wordt afgesloten.

Vooralsnog bestaat er geen duidelijkheid over de nadere uitwerking van het Pensioenakkoord. De val van het kabinet heeft de onzekerheid rondom het Pensioenakkoord alleen maar vergroot. In de door de "Kunduz-coalitie" opgestelde begroting voor 2013 wordt de AOW-leeftijd reeds vanaf 2013 verhoogd. Het is onduidelijk wat de gevolgen hiervan zijn voor het Pensioenakkoord. Het bestuur volgt deze ontwikkelingen met buitengewone belangstelling.

Gebleken is dat de premie voor het jaar 2012 niet kostendekkend is. Dit wordt veroorzaakt door de lage rentestand. Het bestuur was daarom genoodzaakt de toekomstige pensioenopbouw per 1 januari 2012 te verlagen. Afhankelijk van het niveau van de rente per 31 december 2012 zal de hoogte van de pensioenopbouw voor het jaar 2013 worden vastgesteld.

Uitmo 2012 zal het bestuur beoordelen in hoeverre het herstelplan nog haalbaar is en of de aangekondigde voorwaardelijke korting van 1,6% daadwerkelijk per 1 april 2013 moet worden doorgevoerd.

Binnen de beleggingscommissie is in 2010 gestart met de voorbereidingen voor een nieuw vermogensbeheermandaat. Op grond van de door het bestuur vastgestelde risicoacceptatiegraad is in 2011 een beleggingsmix samengesteld met een optimale verhouding tussen risico en rendement. Ondersteund door de externe beleggingsadviseur zal een nieuw vermogensbeheermandaat worden afgesloten. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar de kosten die een dergelijke transitie met zich meebrengt.

Vaststelling door het bestuur op 18 juni 2012 te Rijswijk

Namens de werkgever:
P.J.M. Erkamp (voorzitter)

Namens de werknemers:
R.J.A. Gortzak (secretaris)

Verslag Verantwoordingsorgaan van Stichting CRH Pensioenfonds inzake boekjaar 2011

Inleiding

In het oordeel over 2010 heeft het verantwoordingsorgaan (VO) aangegeven dat omgevingsfactoren een grote invloed op de ontwikkeling van het pensioenfonds hebben gehad. Voor 2011 is dit wederom het geval.

Met name de ontwikkeling van de rente heeft grote invloed gehad op de dekkingsgraad. De rente heeft in het eerste halfjaar van 2011 een gestage stijging laten zien met een positief effect op de dekkingsgraad. De dekkingsgraad nam met 3,9% punt toe van 102,1% in januari naar 106,0% in april.

In het tweede halfjaar van 2011 heeft zich echter een rentedaling ingezet die in belangrijke mate de oorzaak was van de daling van de dekkingsgraad naar uiteindelijk 95,0% per ultimo 2011. Volgens het tijdpad in het herstelplan was de beoogde dekkingsgraad ultimo 2011 99,4%. Het fonds loopt derhalve inmiddels achter op de prognose van het in 2009 ingegane herstelplan en aanvullende maatregelen zijn dan ook noodzakelijk.

Overleg

In 2011 is het VO viermaal bijeengekomen, te weten:

18-02-2011 VO + Dagelijks Bestuur (DB) + Algemeen Bestuur (AB) + pensioenbureau + actuaris

25-05-2011 VO + DB + pensioenbureau

28-10-2011 VO + DB + pensioenbureau

02-12-2011 VO + DB + pensioenbureau

Deskundigheid Verantwoordingsorgaan

Op 30 maart 2011 heeft het VO een in-company opleiding gehad, verzorgd door het opleidingsinstituut SPO. De opleiding had tot doel de kennis van de deelnemers te vergroten en te actualiseren, ter ondersteuning in hun rol als VO-lid, en was toegespitst op de specifieke situatie van het CRH pensioenfonds.

Ontvangen informatie

bestuursverslag 2010

jaarrekening 2010

maandelijkse performanceoverzichten

besluitenlijsten van bestuursvergaderingen

actiepuntenlijst AB

verslag toezichthouders

taakverdeling AB – DB – pensioenbureau

akte juridische fusie

statuten

verklaring omtrent naleving gedragscode

ABTN 1-1-2008

risicoanalyse AB

rapport adviserend actuaris over 2010

rapport certificerend actuaris over 2010

Financiële aandachtspunten

Hieronder staan de aandachtspunten die hebben meegewogen bij de oordeelsvorming van het VO over 2011:

- Evaluatie herstelplan;
- Verhoging werkgevers- en deelnemersbijdrage als gevolg van toegenomen levensverwachting volgens de actuele overlevingstafels van het actuariel genootschap. Het VO is van mening dat het DB op een proactieve manier richting werkgever en deelnemers heeft gehandeld;

- Mandaat vermogensbeheerder:

-
- Het pensioenfonds heeft een brief ontvangen van DNB met de opmerking dat het mandaat naar de vermogensbeheerder te ruim is gedefinieerd in relatie tot het risicoprofiel van het pensioenfonds;
 - Het VO is van mening dat het DB op een adequate manier invulling heeft gegeven aan de eisen van DNB;
 - Het renterisico is verder opengezet van 80% naar 64%. Het VO heeft geconstateerd dat het DB deze beslissing op een doordachte wijze heeft genomen.

Jaarverslag

Het VO heeft kennisgenomen van het jaarverslag over het boekjaar 2011. Na een toelichting hierop door het DB en de directie van het pensioenbureau, heeft het VO hierover verder geen opmerkingen.

One Tier Board

Het VO heeft in haar oordeel over 2010 het DB gevraagd in overleg te treden aangaande het functioneren van de One Tier Board. Hierbij is de kwetsbaarheid van het DB en de onafhankelijkheid van het AB besproken.

Het VO heeft vastgesteld dat:

Commissies advies verstrekken aan het DB;

Er geen onomkeerbare besluiten door het DB genomen worden;

Er efficiënte inzet van beschikbare kwaliteit en capaciteit wordt nagestreefd;

De participatie van AB-leden in commissies voor hen kennisverhogend werkt, waardoor zij beter in staat zijn hun toezichthoudende rol te vervullen;

Verregaand inhoudelijk inzicht van AB-leden over onderwerpen waarover besluiten dienen te worden genomen noodzakelijk is, om het AB haar toezichthoudende rol op een goede manier te kunnen laten vervullen;

Er aandacht wordt besteed aan de continuïteit van het bestuur van het pensioenfonds door uit het AB leden te kandideren voor eventueel beschikbare posities binnen het DB.

Risicobeheersing

Het VO heeft met genoegen vastgesteld dat in 2011 alle risico's uit de risicomatrix door het DB zijn behandeld. Daarbij zijn risico's onderscheiden in prioriteit 'hoog', 'midden' en 'laag'. Afhankelijk van de zwaarte van het risico wordt in meer of mindere mate aandacht besteed aan de betreffende onderwerpen.

Communicatie

Het VO stelt vast dat communicatie hoog op de agenda staat bij het DB en het pensioenbureau. Dit blijkt eens te meer uit het voornemen om de website van het pensioenfonds in de loop van 2012 volledig te herzien. Daarnaast worden de deelnemers tijdig, in duidelijke taal en op begrijpelijke wijze geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen.

Uitgevoerd Beleid

Naar aanleiding van de opmerkingen in het oordeel van het VO over 2010 heeft in 2011 afdoende overleg plaatsgevonden tussen het VO en het DB. Het VO spreekt haar waardering uit over de open en constructieve wijze waarop dit overleg steeds heeft plaatsgevonden en is van mening dat het DB haar taak op een gedegen wijze heeft uitgevoerd.

Rijswijk, juni 2012

N.A. van den Akker
Voorzitter

K.J. Heddes
Secretaris

Reactie van het Bestuur

Het verantwoordingsorgaan heeft haar oordeel uitgesproken over het gevoerde beleid van Stichting CRH Pensioenfonds over het boekjaar 2011. Het bestuur is verheugd over de positieve toonzetting van dit oordeel en kan zich volledig vinden in de conclusie van het verantwoordingsorgaan dat het onderling overleg tussen bestuur en verantwoordingsorgaan op open en constructieve wijze heeft plaatsgevonden.

Het bestuur deelt de analyse van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van de financiële positie van het fonds. Het is positief om te constateren dat het verantwoordingsorgaan begrip heeft voor de eventuele aanvullende maatregelen die op grond van de evaluatie van het herstelplan noodzakelijk zijn.

In het verslagjaar heeft het verantwoordingsorgaan zich de nodige inspanningen getroost om de deskundigheid te vergroten. Zo heeft het verantwoordingsorgaan in het verslagjaar een training gevolgd verzorgd pensioenopleidingsinstituut SPO en ook voor het jaar 2012 staan er opleidingen op het programma. Het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds juicht dit initiatief van harte toe. Het bestuur is van mening dat dit bijdraagt aan de kwaliteit van het contact tussen bestuur en verantwoordingsorgaan.

Uit de financiële aandachtspunten die het verantwoordingsorgaan opsomt, blijkt eens te meer dat het verantwoordingsorgaan de hoofdzaken van de bijzaken weet te scheiden. In het verslagjaar is gebleken dat dit de kwaliteit van de overlegvergaderingen ten goede komt.

In het afgelopen jaar heeft een discussie plaatsgevonden tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan over de wijze waarop het intern toezicht is geregeld binnen de one-tier-board structuur. Geconcludeerd mag worden dat deze discussie heeft bijgedragen aan het wederzijds begrip ten aanzien van het functioneren van het intern toezicht maar ook van de adviesorganen binnen het bestuur.

Resumerend is het bestuur verheugd met het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in het verslagjaar. Het bestuur acht het waarschijnlijk dat het pensioenfonds zich in de toekomst nog geruime tijd in financieel zwaar weer zal bevinden. Aanvullende kortingsmaatregelen kunnen daarbij niet worden uitgesloten. Het bestuur vertrouwt er echter op dat ook in dat geval een open dialoog met het verantwoordingsorgaan mogelijk zal blijken die er uiteindelijk toe moet leiden dat de belangen van de deelnemers op adequate en evenwichtige wijze worden behartigd.

Verslag van toezichthoudende bestuursleden

1. Inleiding

Met ingang van 1 januari 2008 functioneert het Bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds als een one-tier board. De voorzitter en de secretaris vormen gezamenlijk het Dagelijks Bestuur (DB). De overige vier bestuursleden fungeren als toezichthouders. Het Bestuur bestond per 1 januari 2011 uit zes bestuursleden. In het verslagjaar is de heer J.J. Boon afgetreden als bestuurslid in verband met het aanvaarden van een functie buiten het CRH-concern.

2. Samenstelling one-tier board

Per 31 december 2011 hebben de navolgende personen zitting in het Bestuur:

Dagelijks Bestuur:

P.J.M. Erkamp voorzitter (namens werkgever)
R.J.A. Gortzak Secretaris (namens werknemers)

Toezichthoudende bestuursleden:

A.H.M. Lavrijssen (namens pensioengerechtigden)
P.J.M. Ruigrok (namens werknemers)
F.G. van Schie (namens werkgever)
Vacature (namens werkgever)

3. Procedure Bestuursbesluiten

Het DB komt zo vaak als noodzakelijk wordt geacht bijeen. Hierbij vindt overleg plaats met de directie van het Pensioenbureau. De besluiten van het DB worden getoetst door de toezichthoudende Bestuursleden tijdens de eerstvolgende Bestuursvergadering. Het Bestuur komt zo vaak bijeen als de voorzitter noodzakelijk acht of wanneer tenminste twee Bestuursleden hierom verzoeken. Het DB kan zich laten adviseren door één of meerdere door haar in te stellen commissies. Daarnaast treedt Mercer B.V. op als adviserend actuaaris.

In de verslagperiode was op het terrein van vermogensbeheer en communicatie (inclusief deskundigheidsbevordering Bestuur) een commissie actief.

- De Beleggingscommissie wordt gevormd door een lid van het DB, twee toezichthoudende Bestuursleden, een externe onafhankelijke, alsmede twee leden van het Pensioenbureau. De Beleggingscommissie rapporteert aan het DB.
- De werkgroep Deskundigheid en Governance (inclusief communicatie) bestaat uit een lid van het Bestuur en de Directie van het Pensioenbureau. In het jaar 2011 heeft deze commissie zich tevens bezig gehouden met de opvulling van de vacature die in het Bestuur was ontstaan als gevolg van het aftreden van de heer J.J. Boon per 1 juli 2011.

Van de vergaderingen van het DB worden notulen gemaakt. Deze worden opgenomen op de agenda van de vergaderingen van het voltallige Bestuur, waarin de door het DB genomen besluiten worden toegelicht alvorens deze worden bekrachtigd door de toezichthoudende Bestuursleden. Uitgangspunt bij de besluitvorming van het DB is, dat er geen besluiten worden genomen die onomkeerbaar zijn alvorens de toezichthoudende Bestuursleden hiermee hebben ingestemd.

4. Bevindingen van de toezichhouders

Aan de hand van de notulen over de verslagperiode hebben de toezichhoudende Bestuursleden de besluitvorming getoetst van de belangrijkste besluiten, waarbij de besluiten zijn opgedeeld naar de volgende categorieën

1. Pensioenbeheer
2. Vermogensbeheer
3. Communicatie en deskundigheid
4. Bedrijfsvoering en uitbesteding

Per categorie wordt hieronder een opsomming gegeven van de in dit kader meest relevante besluiten.

4.1 Pensioenbeheer

Toeslagverlening per 1 januari 2011

Per 1 januari 2011 zag het DB zich, gelet op de ontwikkeling van de financiële positie, wederom genooddaakt om geen toeslag te verlenen. Dit besluit wordt door de toezichhoudende Bestuursleden in de vergadering van 18 februari 2011 onderschreven en is bovendien in lijn en getoetst met het in de ABTN geformuleerde toeslagbeleid.

Toeslagenlabel niet langer gebruikt

Het DB heeft vastgesteld dat het gebruik van het toeslagenlabel per 1 januari 2011 niet langer verplicht is. Het DB heeft naar aanleiding hiervan besloten om per 1 januari 2011 het toeslagenlabel niet langer te gebruiken, omdat het gebruik van dit label tot verwarring kan leiden bij de deelnemers. De toezichhoudende Bestuursleden scharen zich op 18 februari 2011 volledig achter dit besluit.

Premieverhoging 2011

De vaste premie is als gevolg van de gestegen levensverwachting en de gewijzigde demografie van de deelnemerspopulatie verhoogd. De toezichhouders stellen vast dat de werkgever hiertoe na overleg met het DB heeft besloten. Een deel van deze verhoging komt voor rekening van de deelnemers. Tijdens de vergadering van deelnemers op 2 maart 2011 hebben de deelnemers unaniem met de voorgestelde verhoging van de deelnemersbijdrage per 1 april 2011 ingestemd. De gewijzigde werkgeverspremie werd per 1 januari 2011 doorgevoerd. In de vergadering van 18 april 2011 is door de toezichhouders vastgesteld, dat de verhoogde premies zijn opgenomen in de nieuwe uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.

Evaluatie herstelplan 2010

In de vergadering van het DB op 19 januari 2011 is vooruitlopend op het beschikbaar komen van de definitieve sjablonen de evaluatie van het herstelplan met de actuaris besproken. Het DB heeft daarbij de rendementen waarmee in dit model wordt gerekend neerwaarts bijgesteld als gevolg van de gewijzigde assetmix. De rendementen zijn hiermee conform de bestendige gedragslijn vastgesteld. Binnen dit model kunnen deze rendementen als prudent worden beschouwd. In deze vergadering is vastgesteld dat er naar verwachting sprake is van een sluitend herstelplan zowel op de korte als lange termijn.

Indien de vaste premie in enig jaar niet kostendekkend is, worden de aanspraken in het betreffende jaar gekort, zodat de kostendekkende premie gelijk is aan de vaste premie.

Op 10 februari 2011 zijn de ingevulde sjablonen besproken door het DB met de directie van het Pensioenbureau. De toezichhouders delen de visie van het DB dat er sprake is van een sluitend herstelplan op zowel de korte als de lange termijn.

Statuten

Op aangeven van DNB is in het verslagjaar een wijzigingsvoorstel voor de statuten van het fonds opgesteld. Hierin is de taakverdeling tussen het DB en de toezichthouders nader uitgewerkt. Bovendien is een passage opgenomen waarin door het DB de intentie wordt uitgesproken om de gedelegeerde taken en bevoegdheden zodanig uit te voeren dat deze niet leiden tot onomkeerbare gevolgen alvorens de overige Bestuursleden hun toezichthoudende taak hebben verricht. Verder bestaat het voornemen om in de statuten de zittingstermijn van het bestuurslid namens de gepensioneerden op te nemen. Daarnaast zal onderzocht worden of het mogelijk is om een puur formele wijziging van de statuten buiten de vergadering van deelnemers om te regelen. Deze wijzigingen zullen op 7 maart 2012 door de vergadering van deelnemers bekrachtigd moeten worden. De toezichthoudende Bestuursleden hebben ingestemd met de voorgestelde wijzigingen.

ABTN

De ABTN is laatstelijk op 4 juni 2008 vastgesteld. De toezichthouders hebben vastgesteld dat momenteel gewerkt wordt aan een geactualiseerde versie. Naar verwachting zal deze in de loop van 2012 gereed zijn. Hierin zal o.a. de 'verklaring beleggingsbeginselen' en het crisisplan worden opgenomen. De opmerkingen van de certificerend actuaris zullen hierin ook worden meegenomen.

Continuïteitsanalyse

Vastgesteld is dat het voornemen bestond om in het verslagjaar een continuïteitsanalyse uit te voeren. Ook door de certificerend actuaris was hiertoe een aanbeveling gedaan. De toezichthouders kunnen zich echter vinden in het besluit van het DB om de continuïteitsanalyse uit te stellen. Belangrijkste argument hiervoor is de verwachte aanpassing van de pensioenregeling op grond van het Pensioenakkoord.

Actuarieel rapport, jaarverslag boekjaar 2010 en rapport certificerend actuaris

In de vergadering van 17 juni 2011 is het actuarieel rapport en het jaarverslag over 2010 inhoudelijk besproken. Hierop is een toelichting gegeven door de actuaris. De toezichthouders hebben vastgesteld dat de dekkingsgraad per 31 december 2010 102,1% bedroeg en dat er derhalve sprake was van zowel een reservetekort als een dekkingstekort. De dekkingsgraad was echter wel hoger dan eerder geraamd in het herstelplan.

De certificerend actuaris heeft in zijn rapport een aantal aandachtspunten benoemd. Het DB heeft aangegeven deze punten op te nemen in de ABTN. De toezichthouders kunnen zich gelet op de aard van de opmerkingen met dit voornemen verenigen.

Toepassing standaardmodel berekening vereist vermogen

Door DNB was aangegeven dat onderzocht diende te worden in hoeverre het standaardmodel voor de berekening van het vereist vermogen voor Stichting CRH Pensioenfonds van toepassing was. Dit omdat er sprake is van een actief beleggingsbeleid dat mogelijk aanmerkelijk risicovoller is dan passief beheer. De toezichthouders hebben op grond van een onderzoek door Mercer vastgesteld, dat het actieve beleggingsbeleid niet tot een substantieel hoger risico heeft geleid ten opzichte van de van toepassing zijnde benchmarks. De toezichthouders kunnen derhalve instemmen met de berekening van het vereist vermogen op grond van het standaard model.

Hoogte administratiekosten

De toezichthouders hebben kennis genomen van de toelichting bij de hoogte van de administratiekosten. Geconcludeerd wordt dat de hoogte van deze kosten gunstig afsteekt bij wat er in de pensioenbranche gebruikelijk is.

Look-through beleggingen

De toezichthouders hebben vastgesteld dat de uitsplitsing van de aandelenportefeuille naar bedrijfstak en valuta in het jaarverslag niet correct is. ING Investment Management heeft echter toegezegd hier verbetering in aan te zullen brengen. Ook de certificerend actuaris heeft hier in zijn rapport een opmerking over gemaakt.

Oordeel Verantwoordingsorgaan

Belangrijk aandachtspunt is de vraag van het Verantwoordingsorgaan of door het feit dat een aantal toezichthoudende Bestuursleden zitting heeft in een adviescommissie, de onafhankelijkheid van de toezichthouders niet in het geding is. De toezichthouders hebben vastgesteld dat er op dit punt op 28 oktober 2011 en vervolgens op 2 december 2011 een uitgebreide discussie heeft plaatsgevonden tussen het DB en het Verantwoordingsorgaan. De toezichthouders zijn verheugd over de conclusie van het Verantwoordingsorgaan, dat men inmiddels een goed gevoel heeft bij de rol die de toezichthouders spelen in een commissie.

Crisisplan

De toezichthouders hebben kennis genomen van de beleidsregels die door DNB zijn opgesteld met betrekking tot het crisisplan. Vastgesteld wordt dat het DB voornemens is om in samenwerking met Mercer in 2012 hiertoe een voorstel te doen welke onderdeel uitmaakt van de ABTN.

Pensioenakkoord

In de vergadering van 23 september 2011 heeft Mercer een presentatie verzorgd inzake het Pensioenakkoord. Het Bestuur heeft uitgebreid stilgestaan bij onder meer de fiscale gevolgen van dit akkoord op de pensioenregeling, de kenmerken van het nieuwe pensioencontract, de te maken beleidskeuzes en FTK1 en FTK2. Op initiatief van de werkgever zal in 2012, zodra de nadere invulling van het Pensioenakkoord bekend is, een werkgroep van start gaan om de pensioenregeling aan te passen.

Vooruitblik evaluatie herstelplan 2011

In 2011 is op grond van de cijfers per eind september een inschatting gemaakt van de extra maatregelen die op grond van de evaluatie van het herstelplan begin 2012 waarschijnlijk noodzakelijk zullen zijn. Op grond van de rentestand eind september was een korting op de toekomstige pensioenopbouw noodzakelijk van 14%. Bovendien was op grond van de dekkingsgraad ultimo september 2011 een korting van de opgebouwde en ingegane pensioenen noodzakelijk van 5,5%. De toezichthouders kunnen zich vinden in deze voorlopige conclusies en zijn van mening dat het DB zich op adequate wijze heeft voorbereid op eventuele noodmaatregelen. Verder stelt men vast dat hierover in november 2011 op heldere wijze is gecommuniceerd met de actieve deelnemers, de gepensioneerden en de gewezen deelnemers.

4.2 Vermogensbeheer

Hoogte van de vermogensbeheerfee

Vastgesteld is dat de vermogensbeheerfee in het jaar 2010 ongeveer €1,4 miljoen heeft bedragen. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van het jaar 2009 toen deze fee ongeveer €1,0 miljoen bedroeg. Dit wordt veroorzaakt door het feit, dat de beheerfee is gerelateerd aan de waarde van de beleggingen en dat deze aanzienlijk is gestegen.

De toezichthouders stellen vast de berekening van de beheerfee conform het vermogensbeheermandaat heeft plaatsgevonden, maar dat bij de vaststelling van het nieuwe vermogensbeheermandaat kritisch naar deze post moet worden gekeken.

Nieuw vermogensbeheermandaat

De toezichthouders hebben vastgesteld, dat er in de Beleggingscommissie een voorstel wordt voorbereid om op grond van de vastgestelde risicoacceptatiegraad een strategische assetmix te bepalen.

Met de vermogensbeheerder is onderzocht op welke wijze dit kan worden vormgegeven rekening houdend met de eisen aan de transparantie van de beleggingsportefeuille. Een voorstel hiertoe van de vermogensbeheerder is gestrand op de hoogte van de kosten die hiermee gepaard gaan.

De toezichthouders kunnen zich volledig vinden in het kostenbewustzijn van de beleggingscommissie. Anderzijds zouden zij deze kwestie op afzienbare termijn geregeld willen zien. Geconstateerd is dat binnen de Beleggingscommissie bezien wordt of de gewenste transparantie ook verkregen kan worden door middel van verbeterde rapportage.

Afdekken valutarisico

De toezichthouders hebben vastgesteld, dat in het boekjaar 2011 geen wijziging is opgetreden in het beleid ten aanzien van het afdekken van het valutarisico. Dit betekent dat er nog steeds sprake is van een strategische afdekking van 100% van de dollar, de yen en het pond. Het pond wordt op tactische gronden echter niet afgedekt terwijl de overige twee valuta conform het strategisch beleid volledig worden afgedekt.

Afdekken renterisico

De toezichthouders stellen vast, dat in het verslag jaar de strategische mate van afdekking van het renterisico ongewijzigd is vastgesteld op 64%. In de vergadering van 14 december 2011 is op voorstel van het DB een bandbreedte vastgesteld van plus of min 5% zodat de mate van renteafdekking zich kan bewegen tussen de 59% en 69% alvorens hierop actief wordt ingegrepen.

Risicoacceptatiegraad

Eind 2010 heeft het Bestuur de risicoacceptatiegraad vastgesteld. Op dit moment wordt onderzocht in hoeverre het noodzakelijk is de beleggingsportefeuille om te zetten naar een meer transparante constructie. De toezichthouders zijn van mening, dat op grond van verbeterde rapportages meer inzicht verkregen moet worden in de risico's die in de portefeuille worden gelopen en dat gekwantificeerd moet kunnen worden hoe deze risico's zich verhouden tot de gedefinieerde risicoacceptatiegraad. De toezichthouders hebben vastgesteld dat in de beleggingscommissie een voorstel tot een verbeterde rapportage wordt ontwikkeld.

4.3 Communicatie en deskundigheid

Deskundigheidsbevordering

Op 16 februari 2011 heeft er een opleidingsdag plaatsgevonden met als thema "Risicomanagement". Deze in-company training werd verzorgd door SPO. Het ochtendprogramma stond onder leiding van de heer mr. R.L. Schikhof. Tijdens dit onderdeel werd ingegaan op de verschillende strategieën en de instrumenten die daarbij behulpzaam kunnen zijn. Vervolgens werd ingezoomd op de risicomanagementtool van Stichting CRH Pensioenfonds waarbij met name aandacht werd besteed aan de toetsing van het risicomanagement binnen de one-tierboardconstructie.

Het middagprogramma werd verzorgd door de heer G.E. van de Kuilen. Hierin werd het FIRM-model van DNB behandeld. Vervolgens werd aan de hand van een aantal cases het balansmanagement bediscussieerd. De toezichthoudende Bestuursleden hebben deze dag als bijzonder nuttig ervaren. Het programma bood een goede mix tussen theorie en praktijk. Doelstelling van Dagelijks en Algemeen Bestuur is om per jaar twee opleidingsevents te organiseren.

Op 7 april 2011 heeft het Bestuur de beleggingscursus 'Beleggen voor pensioenfondsen: Matching and Return, georganiseerd door ING Investment Management, bijgewoond. Tijdens deze cursus is met name aandacht besteed aan de onderwerpen 'portfolio construction' en 'portefeuille matching'.

Communicatie aan (actieve) deelnemers

De toezichthouders hebben kennis genomen van de resultaten van het door het DB ingevulde Self Assessment Pensioenfondsen 2011. De score van het fonds bedroeg 84%. De toezichthouders zijn van mening dat de communicatie van het fonds op adequate wijze wordt uitgevoerd. De score van 84% geeft echter ook aan dat er ruimte is voor verdere verbetering. Waar mogelijk zal een verdere verbetering worden bevorderd.

Naast de reguliere informatievoorziening heeft het fonds in november een nieuwsbrief verspreid onder alle actieve, gepensioneerde en gewezen deelnemers. De boodschap in deze brief was tweeledig. In de

eerste plaats is gecommuniceerd dat gelet op de hoogte van de dekkingsgraad het fonds wellicht als noodmaatregel begin 2013 een korting op de opgebouwde en ingegane pensioenen moet doorvoeren en anderzijds dat de rentestand eventueel noopt tot het verlagen van het opbouwpercentage in 2012.

Ook hebben de toezichthouders kennis genomen van de voorgenomen introductie van de nieuwe website van het fonds in 2012. Doelstelling is om e.e.a. overzichtelijker en onderhoudsvriendelijker te maken.

Evaluatie functioneren Bestuur

Het DB heeft in de vergadering van 1 april 2011 het functioneren van het Bestuur en het intern toezicht geëvalueerd. De toezichthouders kunnen zich vinden in het oordeel van het DB dat het Bestuur deskundig, alert en adequaat heeft gereageerd op de ontwikkelingen in het betreffende verslagjaar.

4.4 Bedrijfsvoering en uitbesteding

Risicoanalyse

Vastgesteld wordt dat in het jaar 2011 de risico's zoals beschreven in de risicomangementtool van het fonds voor de eerste keer volledig zijn doorlopen. Deze risicomangementtool is vervolgens onderdeel geweest van de opleidingsdag die op 16 februari 2011 heeft plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst is besloten om alle onderkende risico's een prioriteit te geven. Hierbij is gekozen voor een indeling van 'hoog', 'midden', 'laag'. De toezichthouders stellen vast dat alle risico's met prioriteit hoog in het jaar 2011 zijn behandeld. Voorts is kennis genomen van het voornemen van het Bestuur om de risico's met de kwalificatie 'midden' en 'laag' in het jaar 2012 opnieuw door te nemen. Door de toezichthouders is voorgesteld om het risico verband houdend met securities lending aan de lijst toe te voegen. Onderstaand staan de bevindingen van het DB naar aanleiding van de bespreking van de risicomangementtool weergegeven. De toezichthouders zijn van mening dat dit proces op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.

Risico onbetrouwbare systemen

Het belangrijkste systeem waarmee wordt gewerkt is Conpackage. Dit is het pakket waarmee de deelnemersadministratie wordt gevoerd. De leverancier van dit pakket beschikt over een SAS 70 verklaring. Het Pensioenbureau heeft regelmatig contact met de leverancier.

In het afgelopen jaar was er als gevolg van een organisatiewijziging vertraging ontstaan in de afhandeling van de wijzigingsverzoeken. Dit is op indringende wijze door de heren Erkamp en Van Heiningen (directeur Pensioenbureau) besproken met de directie van de leverancier van Conpackage. Op grond van dit gesprek bestaat het vertrouwen dat de ondersteuning van het pakket zich op korte termijn weer op het oude niveau zal bevinden. Het Pensioenbureau heeft aangegeven deze ontwikkelingen kritisch te zullen volgen.

Voor wat betreft de mutaties die het pakket berekent; deze worden door het Pensioenbureau handmatig nagerekend. Verder worden door Mercer diverse controles uitgevoerd op de berekening van de voorziening ultimo boekjaar. De accountant stelt jaarlijks vast dat de basisgegevens die gebruikt worden bij de berekening van de voorziening juist zijn.

Verlies van digitale data

Bij de IT-afdeling is gecheckt hoe de back-up procedure van Conpackage is geregeld. Uit een tweetal rapporten blijkt hoe dit is geregeld. Het document 'backup Conpackage' geeft aan hoe de backup van de server, waarop deze applicatie draait, is geregeld (Incremental of Full en wanneer). Verder blijkt hieruit dat er dag, week en maand backups zijn en dat er een versie op een andere locatie wordt bewaard. Het rapport geeft aan dat de backup van 1 april 2011 zonder fouten en compleet heeft plaatsgevonden.

Integriteitsrisico

Jaarlijks wordt door het Bestuur een verklaring ondertekend waarin zij verklaren zich gehouden te hebben aan de standaard gedragscode zoals opgesteld door het OPF. De verklaring is bij de behandeling van het jaarwerk over 2010 in de juni vergadering ondertekend.

Risico ondeskundigheid Bestuur

Recentelijk is vastgesteld, dat alle individuele bestuursleden voldoen aan de eisen behorend bij kennisniveau 1. Op 16 februari 2011 heeft een opleidingsdag plaatsgevonden inzake het onderwerp Risicomanagement. Deze opleiding op kennisniveau 2 is verzorgd door SPO. Op 7 april 2011 heeft het Bestuur een beleggingsopleiding verzorgd door ING gevolgd. Het streven is twee evenementen per jaar te volgen.

Risico beleggingscommissie ondeskundig

De Beleggingscommissie laat zich bijstaan door een externe beleggingsadviseur van Mercer. De Beleggingscommissie heeft deelgenomen aan een opleidingsdag verzorgd door ING op 7 april 2011. Daarnaast heeft de Beleggingscommissie een aantal keer gebruik gemaakt van het advies van de heer Van de Kuilen.

Risico Verantwoordingsorgaan ondeskundig

Op 30 maart 2011 heeft het Verantwoordingsorgaan een opleidingsdag gevolgd. Het Bestuur zal tijdens overlegvergaderingen met het Verantwoordingsorgaan het belang van de bevordering van de deskundigheid onder de aandacht brengen.

Risico reglementen niet bijgewerkt

Het Pensioenbureau houdt een document bij met door te voeren wijzigingen in de reglementen. De reglementen zijn per 1 januari 2011 gewijzigd. Op dat moment is vastgesteld door het Pensioenbureau dat de reglementen actueel en volledig zijn.

Risico securities lending

Binnen de ING Beleggingsfondsen vindt securities lending plaats. Aan de Beleggingscommissie zal opdracht worden gegeven om dit risico nader te inventariseren.

Renterisico

Het DB constateert, dat de mate van afdekking van het renterisico maandelijks wordt gerapporteerd tegelijkertijd met de publicatie van de dekkingsgraad. Het Bestuur stuurt hierbij op een strategische mate van afdekking van 64%. Bijsturing vindt zo veel mogelijk plaats door belegging van de nieuwe premie-instroom. Hiermee worden de transactiekosten zoveel mogelijk beperkt. Verder wordt indien nodig ook tussentijds aandacht besteed aan de afdekking van het renterisico.

Geconstateerd is daarbij dat uitsluitend in extreme rentescenario's de waarde van het Long Duration Fonds in theorie negatief zou kunnen worden. Het beleid van ING is echter zo ingericht, dat er sprake is van een stop-loss constructie zodat de waarde van het fonds nooit negatief kan worden.

Valutarisico

Dit risico wordt regelmatig besproken in de Beleggingscommissie. Het valutarisico van de Dollar, de Yen en het Pond is strategisch voor 100% afgedekt. Het Pond is om tactische redenen niet afgedekt. In de afgelopen maanden is echter gebleken dat de vreemde valuta ook juist een diversificerend effect kunnen hebben. Door Mercer is reeds aangegeven, dat een strategisch lagere afdekking beter zou kunnen uitpakken in termen van beperking van het totale risico. Dit zal meegenomen worden bij de opstelling van het nieuwe beleggingsmandaat met ING. Verder besloot het DB dit ook op de agenda te zetten van de eerstvolgende klankbordsessie met de heer Van de Kuilen.

Marktrisico zakelijke waarden

Het Bestuur heeft eerder dit jaar de risicoacceptatiegraad vastgesteld. Binnen deze risicoacceptatiegraad past een strategische belegging in zakelijke waarden van 30%. Het Bestuur heeft echter besloten bij dalende beurskoersen niet automatisch te rebalancen. Dit om te voorkomen dat dit gaat ten koste van de afdekking van het renterisico. Momenteel wordt gewerkt aan een rapportage van de risico's zodat periodiek gemonitord kan worden hoe het werkelijke risico zich verhoudt tot de afgesproken risico acceptatiegraad. In deze rapportage zal ook nader worden ingezoomd op het marktrisico van de zakelijke waarden.

Operationeel risico, beleggingsrichtlijnen niet in overeenstemming met doelstellingen fonds

Periodiek vindt overleg plaats in de Beleggingscommissie over de inrichting van de beleggingsportefeuille. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw beleggingsmandaat waarbij ook dit aspect weer nadrukkelijk aan de orde komt.

Risico ondeskundigheid Bestuur

Binnen het Bestuur functioneert een speciale commissie Deskundigheid & Governance. In het jaar 2011 heeft het Bestuur een opleidingsdag inzake risicomanagement georganiseerd door SPO en een opleiding op het gebied van Beleggingen georganiseerd door ING gevolgd. Doelstelling is om twee evenementen per jaar te houden.

Het Bestuur laat zich verder adviseren door haar actuariële adviseur en verder houdt het DB een aantal keer per jaar een klankbordsessie met een externe deskundige om te voorkomen dat het Bestuur zich uitsluitend laat leiden door de visie van Mercer. Verder heeft het DB op constructieve wijze overleg gevoerd met de certificerende actuaaris.

Inmiddels is door het Bestuur ook een functieprofiel opgesteld waaraan nieuwe Bestuursleden dienen te voldoen. Aan de hand van dit functieprofiel wordt het kandidaat-bestuurslid door het Bestuur getoetst. Hiertoe wordt het CV van de kandidaat beoordeeld en vindt er een gesprek plaats met een delegatie vanuit het Bestuur. Ook wordt voor het kandidaat bestuurslid een opleidingstraject afgesproken.

Risico ondeskundigheid beleggingscommissie

Een externe professional maakt deel uit van de Beleggingscommissie. De leden van de Beleggingscommissie hebben afgelopen jaar een cursusdag doorlopen. Het DB houdt periodiek een klankbordsessie met een externe deskundige waarbij ook beleggingsaspecten aan de orde komen. Onlangs heeft met deze externe deskundige een klankbordsessie plaatsgevonden over de inrichting van het nieuwe beleggingsmandaat. Hierbij waren ook de leden van de beleggingscommissie aanwezig. Het DB heeft vastgesteld dat de aandachtspunten met prioriteit 'hoog' regelmatig aan de orde komen.

Begroting 2012

In de vergadering van 14 december 2011 is de begroting voor het jaar 2012 behandeld. De toezichthouders zijn van mening dat deze begroting op zorgvuldige wijze is samengesteld en een verantwoorde ontwikkeling van de kosten laat zien.

5. Conclusies en aanbevelingen

Gedurende de tweede helft van het jaar 2011 is de lange rente tot een dieptepunt gedaald. Bovendien lieten de aandelen een negatief rendement zien. Dit alles heeft er toe geleid, dat de dekkingsgraad fors is gedaald en de haalbaarheid van het herstelplan onder druk kwam te staan. In het vierde kwartaal heeft het Bestuur vooruitlopend op de definitieve cijfers reeds een aantal vooruitberekeningen laten uitvoeren en zijn de nodige voorbereidingen getroffen op het eventueel moeten communiceren van een korting op de pensioenen.

In het verslagjaar zijn de nodige inspanningen gedaan om te komen tot een nieuw vermogensbeheermandaat. Dit is echter nog niet afgerond. De toezichthouders willen nog eens benadrukken dat transparantie, de hoogte van de beheerfee en de kwaliteit van de rapportage hierbij belangrijke aandachtspunten zijn.

In het verslagjaar is het onderwerp securitieslending toegevoegd aan de risicomanagementtool. De toezichthouders hebben vastgesteld dat dit punt nog niet in behandeling is genomen. Geadviseerd wordt om dit in 2012 op de agenda van de Beleggingscommissie te plaatsen.

In het kader van het risicomanagement is in het verslag voor de eerste keer de gehele controlecyclus afgerond. Vervolgens zijn de risico's ingedeeld in de categorieën 'hoog', 'midden', 'laag'. In het verslag jaar zijn de risico's met prioriteit 'midden' en 'laag' nog niet behandeld. De toezichthouders bevelen aan om dit spoedig in het jaar 2012 af te ronden.

Rijswijk, april 2012

A.H.M. Lavrijssen

P.J.M. Ruigrok

F.G. van Schie

1. Balans per 31 december (na voorgestelde bestemming saldo van baten en lasten)

	<i>toelichting</i>	2011 1.000 EUR	2010 1.000 EUR
ACTIEF			
A. Beleggingen voor risico pensioenfonds	(2.1)		
1. Aandelen		106.893	127.225
2. Vastrentende waarden		308.315	239.964
3. Derivaten	(2.2)	-/- 1.132	-/- 1.811
B. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen			
1. Garantiecontracten		10.596	9.966
C. Vorderingen en overlopende activa	(2.3)	298	894
D. Liquide middelen	(2.4)	2.229	1.339
		<u>427.199</u>	<u>377.577</u>
PASSIEF			
A. Stichtingskapitaal en reserves			
I. Overige reserves	(2.5)	-/- 21.780	7.437
Resultaat boekjaar			
B. Technische voorzieningen	(2.6)		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		433.936	355.984
Herverzekeringsdeel voorziening pensioenverplichtingen		10.596	9.966
Overige technische voorzieningen		3.308	3.062
C. Schulden en overlopende passiva	(2.7)	1.139	1.128
		<u>427.199</u>	<u>377.577</u>
Dekkingsgraad (in %)		95,0	102,1

2. Staat van baten en lasten per 31 december 2011

	<i>toelichting</i>	2011	2010
		1.000 EUR	1.000 EUR
BATEN			
A. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(3.1)	24.094	22.045
B. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(3.2)	34.575	47.535
C. Overige baten	(3.3)	245	157
		<u>58.914</u>	<u>69.737</u>
LASTEN			
D. Pensioenuitkeringen	(3.4)	8.711	7.886
E. Pensioenuitvoeringskosten	(3.5)	785	880
F. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds:	(3.6)		
- Pensioenopbouw		20.752	18.237
- Toeslagverlening		8	8
- Rentetoevoeging		4.764	4.135
- Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor Pensioenuitkeringen		-/- 8.817	-/- 7.912
- Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten		-/- 1.198	-/- 1.147
- Wijziging marktrente		63.571	36.111
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-/- 336	-/- 845
- Omrekening overlevingstafels		0	18.683
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-/- 792	-/- 1.707
G. Mutatie overige technische voorzieningen	(3.7)	246	-/-11.308
H. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen		0	0
I. Saldo overdrachten van rechten	(3.8)	314	490
J. Overige lasten	(3.9)	123	120
		<u>88.131</u>	<u>63.631</u>
Saldo van baten en lasten		<u>-/- 29.217</u>	<u>6.106</u>

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is toegevoegd aan de overige reserves.

3. Kasstroomoverzicht over 2011

	2011 1.000 EUR	2010 1.000 EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	24.368	21.890
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	887	626
Betaalde pensioenuitkeringen	-/- 8.575	-/- 8.201
Betaald in verband met overdracht van rechten	-/- 1.201	-/- 1.116
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-/- 888	-/- 420
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraar	514	479
Betaalde premies herverzekering	-/- 40	-/- 37
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	15.065	13.221
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	33.592	53.844
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	10.209	5.314
Aankopen beleggingen	-/- 58.073	-/- 72.431
Betaalde kosten van vermogensbeheer	97	125
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-/-14.175	-/-13.148
Netto-kasstroom in jaar	890	73
Liquide middelen per 31 december	2.229	1.339
Liquide middelen per 1 januari	1.339	1.266
Mutatie liquide middelen	890	73

Toelichting op de jaarrekening

Bedragen in deze toelichting luiden in duizenden euro, tenzij expliciet anders aangegeven.

1. Algemene toelichting

1.1 Informatie over het pensioenfonds

Stichting CRH Pensioenfonds is opgericht in 1946 en is statutair gevestigd te Rijswijk.

Het doel van Stichting CRH Pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerde deelnemers en hun nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook voorziet het fonds in voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve beschikbare premieregeling. De werkgever stelt jaarlijks een vaste premie ter beschikking. Deze premie wordt aangewend voor de aanspraken op basis van het pensioenreglement, de voor de uitvoering noodzakelijke uitvoeringskosten en de aan te houden buffers. Alle actuariële- en beleggingsrisico's zijn voor rekening van de verzekerden van het fonds. Door betaling van genoemde premie voldoet de werkgever aan al haar verplichtingen. De werkgever kan niet aansprakelijk gesteld worden voor een tekort van het fonds. Evenmin kan de werkgever aanspraak maken op enig overschot van het fonds. Wanneer het fonds financieel ernstig tekort komt, is het mogelijk dat de reeds opgebouwde aanspraken worden verlaagd.

Herverzekeringsbeleid

Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij door middel van een stop-lossdekking. Het huidige contract is per 1 januari 2008 van kracht geworden.

1.2. Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld op basis van de wettelijke bepalingen van Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds.

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs, met uitzondering van de beleggingen en de voorziening voor pensioenverplichtingen die zijn gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de AG-Prognosetafel 2010-2060, waarbij de sterftekansen gecorrigeerd worden met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren waarbij rekening wordt gehouden met de gemiddelde hoogte van het salaris.

1.3 Samenvatting van belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

1.3.1 Valutaomrekening

Transactie in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling danwel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

De koers op balansdatum van de euro ten opzichte van de belangrijkste valuta is:

	2011	2010
US Dollar	1,29815	1,34155
Japanse Yen	99,97970	108,80640
Britse Pond	0,83530	0,85685

1.3.2 Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

1.3.3 Financiële instrumenten

Vrijwel alle activa en passiva van het pensioenfonds zijn financiële instrumenten.

Bij de eerste verwerking van een financieel actief of financiële verplichting wordt dit actief of deze verplichting gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie of schattingsmethoden. Bij deze schattingsmethoden wordt de reële waarde benaderd:

- door deze af te leiden uit de reële waarde van zijn bestanddelen of een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of een soortgelijk instrument wel een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen; of
- met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en waarderingstechnieken.

De waardering na eerste verwerking hangt af van de classificatie van het financiële instrument.

Financiële activa als onderdeel van de beleggingsportefeuille

Deze categorie wordt na de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde zonder aftrek van eventuele transactiekosten bij vervreemding. Baten of lasten die voortvloeien uit veranderingen in de reële waarde worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige vorderingen en financiële verplichtingen

Overige vorderingen en financiële verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs wordt bepaald door middel van de effectieve-rentemethode vermindert met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

1.3.4 Beleggingen

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Voor aandelen en participaties in instellingen welke niet beursgenoteerd zijn wordt de reële waarde benaderd met algemeen aanvaarde waarderingsmodellen, hoofdzakelijk gebaseerd op de discounted cashflow methode.

Vastrentende waarden

Hieronder zijn opgenomen:

- Obligaties;
- Hypothecaire leningen, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren met een vaste of variabele rente;
- Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden;
- Deposito's.

Beursgenoteerde obligaties en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Voor obligaties en participaties in instellingen welke niet beursgenoteerd zijn wordt de reële waarde benaderd met algemeen aanvaarde waardingsmodellen, hoofdzakelijk gebaseerd op de discounted cashflow methode.

Hypothecaire leningen, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren met een vaste of variabele rente worden gewaardeerd tegen de geschatte toekomstige netto kasstromen die uit de beleggingen zullen toevloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente, rekening houdend met het risicoprofiel, waaronder het krediet- en liquiditeitsrisico, en de looptijd van de belegging.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten zoals aandelen en obligaties. Voorbeelden van derivaten zijn valutatermijncontracten, interest rate swaps, futures, swaptions en credit default swaps. Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering per balansdatum, of als deze er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waardingsmodellen.

Posities uit hoofde van derivatencontracten worden opgenomen onder de beleggingen.

1.3.5 Vorderingen, liquide middelen en schulden

Vorderingen die geen deel uitmaken van de beleggingsportefeuille, liquide middelen en schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering van vorderingen wordt zo nodig rekening gehouden met waardeverminderingen wegens oninbaarheid.

1.3.6 Voorziening pensioenverplichtingen, waardering gewijzigd per 1 januari 2010

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente welke is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.

In tegenstelling tot voorgaande jaren is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2011 gebaseerd op de gemiddelde rente van de drie voorgaande maanden. De gemiddelde rekenrente kwam als gevolg van deze gewijzigde systematiek uit op 2,75% in plaats van 2,56%. Zonder deze gewijzigde systematiek zou de dekkingsgraad per 31 december 2011 ongeveer 4% lager zijn uitgevallen dan de in dit verslag genoemde 95%.

De inschatting van de toekomstige kasstromen vindt plaats door rekening te houden met actuele overlevingsgrondslagen. Conform het advies van de actuaris wordt de voorziening pensioenverplichtingen met ingang van 1 januari 2010 gebaseerd op de per 30 augustus 2010 gepubliceerde AG-Prognosetafel 2010-2060. Deze tafel wordt gecorrigeerd op basis van leeftijdsafhankelijke correctiefactoren waarbij rekening is gehouden met het feit dat er een verband bestaat tussen overlevingskansen en de hoogte van het inkomen. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken dienstjaren verworven aanspraken.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of over de aanspraken en de reeds ingegane pensioenen toeslag wordt verleend en in hoeverre dit zal gebeuren. Besluiten welke voor balansdatum hebben plaatsgevonden worden meegenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

De bij de berekening in aanmerking genomen partnerfrequenties voor mannen en vrouwen zijn gebaseerd op statistieken van CBS. Voor de verzekering van het nabestaandenpensioen is aangenomen dat de partner drie jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw. Met toekomstige administratie- en excassokosten wordt rekening gehouden door een opslag te hanteren van 1,25% van de pensioengrondslagsom ter dekking van de administratiekosten en 2% van de netto premie in verband met toekomstige excassokosten.

De jaarlijkse pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers is begrepen in de opgebouwde aanspraken. Voor de toekomstige opbouw van deze deelnemers is in de voorziening pensioenverplichtingen begrepen de contante waarde van de toekomstige vrijgestelde premies. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate van premievrije opbouw, die afhankelijk is van de mate van arbeidsongeschiktheid. Hierbij is ervan uitgegaan dat er geen revalidatie zal plaatsvinden. Tevens is rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschiktheid zullen worden verklaard. Met betrekking tot deze laatste categorie is de verplichting geschat op basis van ervaringscijfers.

1.3.7 Grondslagen voor de staat van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Premiebijdragen

Als premiebijdragen worden verantwoord de op het boekjaar betrekking hebbende bijdragen van werkgevers en deelnemers welke voor het boekjaar zijn vastgesteld, respectievelijk bekend zijn geworden, waarbij rekening is gehouden met eventueel verleende premiekortingen en/of premieopslagen.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten bestaan uit:

- Directe beleggingsopbrengsten
- Indirecte beleggingsopbrengsten
- In aftrek gebrachte kosten van vermogensbeheer

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op ontvangen huren, dividenden en rente. Huuropbrengsten worden lineair opgenomen gedurende de huurperiode. Dividenden worden in de staat van baten en lasten verwerkt indien het fonds daarop recht heeft verkregen en hun ontvangst waarschijnlijk is. Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de staat van baten en lasten verwerkt indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

De indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of waardedalingen van de beleggingen.

De in aftrek gebrachte kosten van vermogensbeheer hebben betrekking op de exploitatie-kosten van vastgoed (inclusief reparatie en onderhoud) gedurende de verslagperiode alsmede met de overige kosten van vermogensbeheer.

Pensioenuitkeringen

Pensioenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De kosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

De bij overdracht van pensioenen bepaalde overdrachtswaarden zijn gebaseerd op de wettelijke berekeningsgrondslagen. De in- en uitgaande waardeoverdrachten worden toegerekend aan het verslagjaar waarin de bijbehorende pensioenaanspraken zijn verwerkt.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De mutatie voorziening voor pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende componenten:

Pensioenopbouw: de kosten van één jaar inkoop; toerekening vindt plaats aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt.

Toeslagverlening: de toeslag wordt als last verwerkt voor zover vóór balansdatum een besluit daartoe genomen is.

Rentetoevoeging: de voorziening wordt opererend op basis van de nominale rente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur met een looptijd van één jaar.

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten: de vrijval wordt ten gunste van het resultaat verwerkt in de periode waarin de lasten bij de berekening aan de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente: het effect van de aanpassing van de marktrente gedurende het jaar op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur wordt ultimo het verslagjaar bepaald en in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten: het saldo van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarin zij betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten worden opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

1.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de directe methode. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Het aan koersveranderingen toe te schrijven verschil tussen de in het kasstroomoverzicht gerapporteerde totale netto-kasstroom en de mutatie van de in de balans opgenomen geldmiddelen wordt afzonderlijk in het kasstroomoverzicht vermeld als onderdeel van de aansluiting tussen de netto-kasstroom en de balansmutatie van de geldmiddelen. Onder liquide middelen zijn opgenomen de bij banken aangehouden rekening-courantsaldi alsmede deposito's en callgelden.

2. Toelichting op de balans

2.1 Beleggingen

Het verloop van de beleggingen is als volgt.

2011

	Aandelen	Vastrentende	Overige	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand per 1 januari	127.225	239.964	-/- 1.811	365.378
Aankopen	5.914	52.159	0	58.073
Verkopen/expiratie	18.711	17.461	-/- 2.580	33.592
Herwaardering	-/- 7.535	33.653	-/- 1.901	24.217
Stand per 31 december	106.893	308.315	-/- 1.132	414.076

Specificatie per regio	Aandelen	Vastrentende	Overige	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
EU overig	39.640	275.236	-/- 1.132	313.744
Noord-Amerika	36.391	1.736		38.127
Azië/Pacific	25.097			25.097
Overige	5.765	31.343		37.108
Totaal	106.893	308.315	-/- 1.132	414.076

Specificatie per bedrijfstak	Aandelen	Vastrentende	Overige	Totaal
	1.000 EUR	Waarden	Beleggingen	1.000 EUR
		1.000 EUR	1.000 EUR	
Overheid		157.013		157.013
Financiële instellingen	17.805	17.008	-/- 1.132	33.681
Nijverheid, handel, industrie	39.418	97.983		137.401
IT, telecom	21.121			21.121
Energie	13.387			13.387
Overige	15.162	36.311		51.473
Stand per 31 december	106.893	308.315	-/- 1.132	414.076

De aandelenportefeuille is belegd in niet beursgenoteerde beleggingsfondsen van ING Investment Management.

2010

	Aandelen 1.000 EUR	Vastrentende waarden 1.000 EUR	Overige beleggingen 1.000 EUR	Totaal 1.000 EUR
Stand per 1 januari	112.115	193.550	-/- 975	304.690
Aankopen	5.062	67.369	0	72.431
Verkopen/expiratie	7.204	46.640	-/- 3.717	50.127
Herwaardering	17.252	25.685	-/- 4.553	38.384
Stand per 31 december	127.225	239.964	-/- 1.811	365.378

Specificatie per regio	Aandelen 1.000 EUR	Vastrentende waarden 1.000 EUR	Overige beleggingen 1.000 EUR	Totaal 1.000 EUR
EU overig	87.110	223.035	-/- 1.811	308.334
Noord-Amerika	23.341	-/- 3.599		19.742
Azië/Pacific	12.537			12.537
Overige	4.237	20.528		24.765
Totaal	127.225	239.964	-/- 1.811	365.378

Specificatie per bedrijfstak	Aandelen 1.000 EUR	Vastrentende Waarden 1.000 EUR	Overige Beleggingen 1.000 EUR	Totaal 1.000 EUR
Overheid		127.918		127.918
Financiële instellingen	13.499	20.660	-/- 1.811	32.348
Nijverheid, handel, industrie	32.160	81.996		114.156
IT, telecom	10.366			10.366
Energie	6.766			6.766
Overige	64.434	9.390		73.824
Stand per 31 december	127.225	239.964	-/- 1.811	365.378

2.2 Derivaten

Het fonds maakt gebruik van derivaten om risico's af te dekken. Het is het beleid van het fonds om geen derivaten af te sluiten voor speculatieve doeleinden. Het kenmerk van derivaten is dat bij het aangaan van het contract veelal geen kasstromen plaatsvinden (waarde nihil) maar dat door de hoge mate van 'leverage' de waarde van de contracten nadien erg volatiel is en een grote impact kan hebben op het resultaat van het fonds. De volgende tabel laat de marktwaarde van de derivaten zien in relatie tot de onderliggende waarden. De onderliggende waarde is de maatstaf op basis waarvan waardeveranderingen worden gemeten en afgerekend.

	2011			2010		
	Actief 1.000 EUR	Passief 1.000 EUR	Onderliggende waarde 1.000 EUR	Actief 1.000 EUR	Passief 1.000 EUR	Onderliggende waarde 1.000 EUR
Valuta- swaps	30	1.162	52.824	45	1.856	59.953

2.3 Vorderingen en overlopende activa

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Lopende intrest	62	25
Zwitserleven, rekening courant	0	1
Aanvullingsfonds Cementbouw	1	711
Te vorderen premies werkgevers	139	88
Te vorderen beheer en transitie fee ING	74	59
Overige	22	10
Stand ultimo boekjaar	298	894

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

2.4 Overige activa

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Liquide middelen ultimo boekjaar	2.229	1.339

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

2.5 Stichtingskapitaal en reserves

Het verloop is als volgt:

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand ultimo vorig boekjaar	7.437	1.331
Bestemming resultaat boekjaar	-/- 29.217	6.106
Stand ultimo boekjaar	-/- 21.780	7.437

De pensioenwet stelt eisen aan het eigen vermogen van pensioenfondsen. De voor het fonds relevante kengetallen in relatie tot de dekkingsgraad zijn als volgt.

	2011	2010
Minimaal vereist eigen vermogen	104,5%	104,5%
Vereist eigen vermogen	114,1%	114,5%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	95,0%	102,1%

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model. De dekkingsgraad wordt bepaald als het vermogen van het fonds gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen.

Herstelplan

Per 30 maart 2008 is het fonds in een situatie van reservetekort beland. Op 20 oktober 2008 heeft het fonds een lange termijn herstelplan ingediend bij DNB. In dit plan werd geconcludeerd dat de dekkingsgraad berekend op marktwaarde zich ruim binnen de gestelde termijn van 15 jaar ontwikkelt tot het niveau van het vereist vermogen.

Op 19 november 2008 heeft het fonds aan DNB gemeld dat er ultimo oktober 2008 sprake is van een dekkingstekort. Op grond hiervan heeft het fonds op 31 maart 2009 een gecombineerd herstelplan voor de korte en lange termijn ingediend. Per brief d.d. 29 juni 2009 heeft DNB medegedeeld in te stemmen met het langetermijnherstelplan als bedoeld in artikel 138, lid 2 PW en met het kortetermijnherstelplan als bedoeld in artikel 140, lid 2 PW. Het herstelplan laat zien dat het fonds binnen de vastgestelde termijn van 5 jaar herstelt naar een dekkingsgraad boven het minimaal vereist vermogen. Deze doelstelling wordt bereikt door de toeslagverlening in die periode te beperken. Per 31 december 2011 heeft een evaluatie plaatsgevonden van het herstelplan. De dekkingsgraad zou volgens het herstelplan per deze datum 99,4% moeten bedragen. De dekkingsgraad bedroeg per deze datum 95,0%. Het fonds loopt hiermee achter op het herstelplan. Het bestuur restte vervolgens geen andere mogelijkheid dan een voorwaardelijke korting van alle opgebouwde en ingegane pensioenen per 1 april 2013 aan te kondigen. Deze korting wordt definitief doorgevoerd per 1 april 2013 tenzij bij de evaluatie van het herstelplan eind 2012 blijkt dat in het jaar 2012 in voldoende mate herstel van de financiële positie heeft plaatsgevonden. Dit besluit is nog niet verwerkt in de balans per 31 december 2011.

2.6 Technische voorzieningen

	2011 1.000 EUR	2010 1.000 EUR
Voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	433.936	355.984
Voorziening pensioenverplichtingen herverzekering	10.596	9.966
Overige technische voorzieningen	3.308	3.062
Stand ultimo boekjaar	447.840	369.012

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	2011 1.000 EUR	2010 1.000 EUR
Stand per 1 januari	355.984	290.421
Toevoeging pensioenopbouw	20.752	18.237
Indexatie en overige toeslagen	8	8
Rentetoevoeging	4.764	4.135
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-/- 8.817	-/- 7.912
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-/- 1.198	-/- 1.147
Wijziging marktrente	63.571	36.111
Mutatie overdracht van rechten	-/- 336	-/- 845
Omrekening overlevingstafels	0	18.683
Overige mutaties	-/- 792	-/- 1.707
Stand per 31 december	433.936	355.984

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld.

	2011 1.000 EUR	2010 1.000 EUR
Actieven	210.303	169.704
Slapers	104.854	83.980
Gepensioneerden	118.779	102.300
Netto pensioenverplichtingen	433.936	355.984

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

2.6.1 Overige technische voorzieningen

Voorziening Invaliditeitspensioen

Het verloop van de voorziening Invaliditeitspensioen is als volgt.

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand 1 januari	1.342	1.295
Mutatie boekjaar	-/- 5	47
Stand 31 december	1.337	1.342

Deze voorziening omvat de contante waarde van de ingegane WAO-hiaatpensioenen. Deze voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

IBNR Arbeidsongeschiktheid

Het verloop van de voorziening Invaliditeitspensioen is als volgt.

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand 1 januari	1.720	1.352
Mutatie boekjaar	251	368
Stand 31 december	1.971	1.720

Deze voorziening heeft betrekking op schadegevallen als gevolg van arbeidsongeschiktheid die al wel is opgetreden maar nog niet bij het fonds is gemeld omdat gedurende de eerste twee jaar zieke werknemers door de werkgever worden doorbetaald. De omvang van de niet gemelde schade is geraamd op twee maal de jaarpremie voor voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Voorziening aanpassing overlevingstafel

Het verloop voorziening aanpassing overlevingstafel is als volgt.

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand 1 januari	0	11.723
Mutatie boekjaar	0	-/- 11.723
Stand 31 december	0	0

2.7 Schulden en overlopende passiva

Schulden pensioenactiviteiten:

- Schulden aan werkgevers
- Te betalen loonheffing
- **Te betalen advies- en administratiekosten**

Overige

Stand ultimo boekjaar

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
	275	156
	241	248
	562	665
	61	59
	1.139	1.128

De schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

3. Toelichting op de staat van baten en lasten

3.1 Premiebijdragen

De premiebijdragen van de aangesloten ondernemingen en deelnemers zijn als volgt.

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Werkgeversdeel	18.992	17.409
Werknemersdeel	5.102	4.636
	24.094	22.045

De kostendekkende premie is als volgt opgebouwd.

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Actuariële premie benodigd in verband met onvoorwaardelijke verplichtingen	20.778	18.121
Opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen	3.013	2.628
Opslag voor uitvoeringskosten	1.015	980
Totaal	24.806	21.729

3.2 Beleggingsresultaten

Het resultaat op beleggingen is als volgt.

2011	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Direct resultaat	2.028	8.137		96	10.261
Waardeveranderingen	-/- 7.535	33.653	-/- 1.901		24.217
Kosten vermogensbeheer	-/- 29	-/- 68			-/- 97
Totaal	-/- 5.478	41.858	-/- 1.901	96	34.575

2010	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Direct resultaat	1.864	7.125		37	9.026
Waardeveranderingen	17.252	25.685	-/- 4.553		38.384
Kosten vermogensbeheer	-/- 43	-/- 82			-/- 125
Totaal	19.159	32.892	-/- 4.553	37	47.535

Kosten van vermogensbeheer

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Transactiekosten	158	106
Korting beheervergoeding	255	231
Saldo	-/- 97	-/- 125

3.3 Overige baten

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Ontvangen FVP-bijdragen	245	151
Diversen	0	6
	245	157

3.4 Pensioenuitkeringen

	Aantallen 31-12-2011	2011	2010
		1.000 EUR	1.000 EUR
Ouderdomspensioen	692	6.748	6.002
Nabestaandenpensioen	205	1.704	1.626
Wezenpensioen	52	48	48
Arbeidsongeschiktheidspensioen	5	211	210
	954	8.711	7.886

Met ingang van het boekjaar 2011 zijn de WAO-hiaatuitkeringen en de excedent invaliditeitspensioenen niet langer verantwoord onder de post overige lasten maar onder de post pensioenuitkeringen. De cijfers over het boekjaar 2010 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

3.5 Pensioenuitvoeringskosten

	2011	2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
Pensioenbureau	363	353
Kosten pensioenadministratiepakket	30	43
Advies- en actuariskosten	205	307
Kosten accountant	52	52
Kosten juridisch adviseur	7	0
Kosten toezichthouders	38	53
Kosten beleggingsadvies	55	38
Opleidingskosten	11	0
Diversen	24	34
	785	880

De kosten van het pensioenadministratiepakket zijn gedaald van 43 naar 30. In 2010 was in deze post een bedrag ad 11 begrepen in verband met de aansluiting op het Pensioenregister.

De post advies- en actuariskosten heeft voor 155 betrekking op structurele werkzaamheden. Het afgelopen jaar is voor 50 besteed aan incidentele zaken in verband met de evaluatie van het herstelplan, aanpassing statuten en reglementen en ABTN.

De post kosten toezichthouders is afgenomen als gevolg van de gedaalde bijdrage aan DNB.

De kosten in verband met beleggingsadvies zijn gestegen van 38 in 2010 naar 55 in 2011. Dit houdt verband met de vaststelling van een nieuwe strategische assetallocatie en de voorbereidingen in verband met een nieuw beleggingsmandaat. In 2011 heeft zowel voor het bestuur als voor het verantwoordingsorgaan een opleidingsdag plaatsgevonden. De kosten hiervan bedroegen in totaal 11.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd. De accountantskosten, zoals hierboven opgenomen als onderdeel van de pensioenuitvoeringskosten, kunnen worden gespecificeerd zoals weergegeven op de volgende pagina.

Controle van de jaarrekening

2011	2010
1.000 EUR	1.000 EUR
52	52
52	52

3.6 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Stand per 1 januari
Pensioenopbouw
Toeslagverlening
Rentetoevoeging
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en –uitvoeringskosten
Wijziging marktrente
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten
Wijziging uit hoofde van verhoging levenskansen
Overige mutaties
Stand per 31 december

2011	2010
1.000 EUR	1.000 EUR
355.984	290.421
20.752	18.237
8	8
4.764	4.135
-/- 10.015	-/- 9.059
63.571	36.111
-/- 336	-/- 845
0	18.683
-/- 792	-/- 1.707
433.936	355.984

De post pensioenopbouw betreft de kosten van één jaar diensttijdopbouw. Er heeft over 2009 en 2010 geen toeslagverlening plaatsgevonden. De rentetoevoeging is gebaseerd op 1,296% (2010 1,303%) en betreft de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het begin van het boekjaar. De marktrente op basis van de rentetermijnstructuur behorend bij het profiel van de verplichtingen bedraagt per ultimo verslagjaar 2,8% (2010 3,4%) tegen 3,4% (2010 3,9%) aan het begin van het verslagjaar. De omrekening naar de nieuwe rentetermijnstructuur is opgenomen in de post wijziging marktrente. Deze rentestijging weerspiegelt de daling van de voorziening pensioenverplichtingen. De wijziging uit hoofde van overdracht van rechten heeft per saldo voor €887 betrekking op de actuariële waarde van inkomende waardeoverdrachten en voor -/- €1.201 op uitgaande waardeoverdrachten.

3.7 Mutatie overige technische voorzieningen

Voorziening Invaliditeitspensioen
Voorziening Arbeidsongeschiktheid IBNR
Voorziening Aanpassing Overlevingstafel

2011	2010
1.000 EUR	1.000 EUR
-/- 5	47
251	368
0	-/- 11.723
246	-/- 11.308

3.8 Saldo overdracht van rechten

Inkomende waardeoverdrachten
Uitgaande waardeoverdrachten

2011	2010
1.000 EUR	1.000 EUR
887	626
1.201	1.116
314	490

3.9 Overige lasten

Afkopen
Premie herverzekering
Overig

2011	2010
1.000 EUR	1.000 EUR
76	29
40	37
7	54
123	120

4. Risicobeheer

Solvabiliteitsrisico

In het jaarverslag is ingegaan op de beleidsmatige aspecten van het risicobeheer. In deze paragraaf worden de kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen op de posten in de balans opgenomen. Het bestuur van het fonds houdt toezicht op het beheersen van de risico's. Hiertoe is in het boekjaar een matrix opgesteld aan de hand waarvan de diverse risico's periodiek worden getoetst.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen om te kunnen voldoen aan haar (toekomstige) pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten conform de richtlijnen welke bepaald zijn door de toezichthouder. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad en het vereist eigen vermogen. Onderstaand ziet u de solvabiliteit van het fonds berekend op basis van de door de toezichthouder voorgeschreven methodiek waarbij gekeken wordt naar beschikbaarheid van buffers ter dekking van de diverse risico's welke een impact hebben op de mate waarin het fonds in staat wordt geacht te kunnen voldoen aan haar toekomstige verplichtingen.

De dekkingsgraad van het fonds daalde in het afgelopen boekjaar van 102,1% op 1 januari tot 95,0% op 31 december 2011.

Vereist vermogen

Zoals hiervoor genoemd dient het fonds op grond van de pensioenwet te beschikken over een vereist vermogen. Hierbij wordt voor een zestal risicofactoren het effect gemeten van een onmiddellijke verandering op het vermogen.

1. Renterisico (SI)

Bij de bepaling van het renterisico wordt uitgegaan van de meest ongunstige wijziging van de rentetermijnstructuur (c.q. een daling van de rente) volgens een vastgestelde tabel. Een daling van de rente leidt tot een verhoging van de voorziening en tot een waardeinstijging van de vastrentende waarden. Het saldo van deze twee effecten vormen samen het renterisico.

Het renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in de markttrentetarieven. Het door het fonds gelopen risico wegens fluctuaties in de marktrentes heeft zowel betrekking op de vastrentende beleggingen als op de voorziening pensioenverplichtingen. Als de rente stijgt of daalt heeft effect op de marktwaarde van de beleggingen en de pensioenverplichtingen. De rentegevoeligheid van het fonds is afhankelijk van de gemiddelde looptijd van de vastrentende beleggingen ten opzichte van de gemiddelde looptijd van de pensioenverplichtingen. Het fonds beheerst het renterisico door de gemiddelde looptijd van de beleggingen te verlengen. Het fonds belegt hiertoe in een combinatie van het INI All Grade Fonds en het INI All Grade Long Duration Fonds dat door middel van renteswaps de gemiddelde looptijd van de vastrentende beleggingen heeft verlengd. De gemiddelde duration van de vastrentende beleggingen bedroeg 20,6 jaar ultimo 2011

	2011	2010
Gemiddelde looptijd van vastrentende beleggingen	21,0	19,4
Gemiddelde looptijd van de pensioenverplichtingen	20,6	19,9

De gevoeligheid van het renterisico op de dekkingsgraad van het fonds kans als volgt worden weergegeven.

	1% daling	1% stijging
Impact op de dekkingsgraad 2011	-5.5%	8,4%
Impact op de dekkingsgraad 2010	-6,6%	9,9%

2. Zakelijke waarden risico (S2)

De beleggingsportefeuille zakelijke waarden (aandelen) van het fonds staat bloot aan een marktprijsrisico dat voortvloeit uit onzekerheden omtrent de toekomstige waarde van de aandelen waarin is belegd. Het fonds beheert het prijsrisico door middel van diversificatie en de in het mandaat aan de vermogensbeheerder vastgelegde maximale afwijkingen van de benchmark. Periodiek rapporteert de vermogensbeheerder aan de door het bestuur ingestelde beleggingscommissie. De beleggingscommissie rapporteert en adviseert periodiek aan het bestuur.

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een daling van de zakelijke waarden aan de hand van een daling van de benchmark voor aandelen met 25% voor beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten, met 35% voor emerging markets en met 30% voor private equity, en een daling van de benchmark voor direct onroerend goed met 15% en indirect onroerend goed met 25%. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd.

De portefeuillemanager van de fondsen waarin Stichting CRH Pensioenfonds belegt, met uitzondering van het INI Aandelenfonds, heeft de mogelijkheid tot securitieslending. Dit geschiedt binnen de richtlijnen die ING Investment Management hiertoe heeft opgesteld en gaat gepaard met het door ING gevoerde collateral management.

3. Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in valutakoersen. De blootstelling van het fonds aan het risico van wijzigingen in valutakoersen heeft uitsluitend betrekking op de beleggingen van het fonds. Het strategisch beleid van het fonds is om de drie belangrijkste valuta waarin wordt belegd namelijk de US Dollar, het Britse Pond en de Japanse Yen volledig af te dekken. Dit gebeurt door middel van valutatermijncontracten. Om tactische redenen kan het bestuur van het fonds van dit strategische beleid afwijken. Ultimo 2010 was de US Dollar voor 100% afgedekt, de Japanse Yen voor 100% en het Britse Pond voor 0%.

De valutapositie voor en na afdekking kan als volgt worden weergegeven.

	2011		
	Beleggingen in vreemde valuta	Valuta afdekking	Netto- positie
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
US-Dollar	41.807	44.658	-/ 2.851
Britse Pond	13.406	0	13.406
Japanse Yen	10.345	8.166	2.179
Overige valuta	22.248	0	22.248
	87.806	52.824	34.982

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een daling van alle valutakoersen ten opzichte van de euro met 20%.

4. Commodities (S4)

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een afwijking van de benchmark voor commodities met 30%.

5. Kredietrisico (S5)

Het Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij de verplichtingen niet nakomt die voortvloeien uit een financieel instrument of een contract met een afnemer, waardoor financiële schade ontstaat. Het fonds staat bloot aan kredietrisico in verband met haar operationele activiteiten (voornamelijk premievorderingen en vorderingen op herverzekeraars) en beleggingsactiviteiten.

De aan te houden buffer voor dit risico wordt bepaald aan de hand van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge voor het kredietrisico van het fonds met 40%.

Premievorderingen

Het debiteurenrisico wordt door het fonds beheerst met inachtneming van het vastgestelde beleid, procedures en controles van het fonds terzake.

Beleggingen

Het kredietrisico dat voortvloeit uit de beleggingen wordt beheerst in overeenstemming met het beleid van het fonds. Het is het beleid van het fonds om uitsluitend beleggingstransacties af te sluiten met te goeder naam en faam bekend staande tegenpartijen.

Kredietrisico kan worden uitgedrukt in een creditrating. Creditratings variëren van AAA (zeer kredietwaardig) tot de laagste rating C. De verdeling van de vastrentende waarden naar creditrating is als volgt.

Credit Rating Klasse	31 december 2011	31 december 2010
	1.000 EUR	1.000 EUR
AAA	148.679	96.771
AA	25.419	61.723
A	69.688	31.674
BBB	17.828	15.481
Lager dan BBB	8.129	12.434
Geen rating	0	0
Liquiditeiten begrepen in beleggingen	38.572	21.881
Totaal vastrentende waarden	308.315	239.964

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds over onvoldoende liquiditeit beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Omdat de inkomende geldstroom in de vorm van premies en directe beleggingsopbrengsten de uitgaande geldstroom in de vorm van uitkeringen, kosten en uitgaande waardeoverdrachten ver te boven gaat, is het liquiditeitsrisico van het fonds te verwaarlozen. Wel bestaat het risico dat bij extreme marktontwikkelingen de contractuele betalingsverplichtingen uit hoofde van valutacontracten kunnen leiden tot gedwongen verkoop van beleggingen, waarbij niet altijd de beste prijs verkregen kan worden.

Concentratierisico

Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van één debiteur of ten opzichte van een groep van debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden. In het beleid van het fonds staat risicospreiding centraal. Door te beleggen in fondsen wordt een adequate mate van spreiding bewerkstelligd.

6. Verzekeringstechnisch risico (S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voor de levenslange uitkeringen te weinig (of te veel) wordt voorzien. Het belangrijkste risico is het langlevensrisico. Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld door het fonds is verondersteld.

In het boekjaar heeft het bestuur besloten de waardering van voorziening pensioenverplichtingen te waarderen op grond van de AG prognosetafel 2010-2060 waarbij een leeftijdsafhankelijke tabel voor de afwijkende sterftekansen van de populatie van het fonds is toegepast. De verwachting is dat het langlevensrisico hiermee op adequate wijze in de waardering van de pensioenverplichtingen is verdisconteerd.

De verzekeringstechnische risico's betreffen drie risicofactoren die verband houden met sterfte. Het procesrisico, de sterfteonzekerheid (TSO) en negatieve stochastische afwijkingen (NSA). Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De risicofactoren TSO en NSA houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

De effecten van de factoren S1 tot en met S6 leiden tot onderstaande opstelling van het vereist vermogen per 31 december 2011.

Risico's	Bedrag bij huidige	Bedrag bij
	Beleggingsmix	strategische
	1.000 EUR	Beleggingsmix
		1.000 EUR
S1 Renterisico	21.172	21.180
S2 Risico zakelijke waarden	32.328	37.603
S3 Valutarisico	20.679	20.844
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	14.884	14.151
S6 Verzekeringstechnisch risico	15.691	15.691
Vereist vermogen	57.913	61.860
TV ultimo 2011	437.244	437.244
Percentage	13,2%	14,1%

Inflatierisico

Het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen op basis van de prijsinflatie.

Toeslagverlening vindt uitsluitend plaats als de financiële positie van het fonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaat. Op basis van een in 2008 uitgevoerde continuïteitsanalyse is de gemiddeld te verwachten toeslagverlening in de komende 15 jaar 60%, waarbij een kans bestaat van 5% dat de toeslagverlening niet meer dan 5% bedraagt. De uitkomst leidt tot het volgende toeslagenlabel. Overigens heeft het bestuur besloten om met ingang van 2011 gebruik te maken van de mogelijkheid om af te zien van publicatie van het toeslagenlabel.

Reële waarde

De beleggingen en de pensioenverplichtingen zijn in de balans gewaardeerd tegen marktwaarde.

5. Overige gegevens

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn bij CRH Nederland. De hieraan verbonden kosten zijn door CRH Nederland aan het fonds doorbelast.

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de bestuurders bedraagt 2 (2010: 2).

Verbonden partijen

(a) *Identiteit van verbonden partijen*

Door het fonds worden de aangesloten werkgevers, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders tot de zogenaamde ‘verbonden partijen’ gerekend.

(b) *Transacties met bestuurders*

Er zijn geen leningen verstrekt aan noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

(c) *Overige transacties met verbonden partijen*

Verwezen wordt naar de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum heeft het bestuur op 27 januari besloten om per 1 april 2013 een voorwaardelijke korting van de opgebouwde pensioenaanspraken door te voeren. Wij verwijzen voor een nadere toelichting naar pagina 7 van het bestuursverslag en pagina 38 van de jaarrekening. Verder hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voor gedaan die van invloed zijn op de financiële positie ultimo 2011 van Stichting CRH Pensioenfonds.

Resultaatbestemming

In de statuten van Stichting CRH Pensioenfonds is geen expliciete regeling opgenomen omtrent de resultaatbestemming. Voorgesteld wordt het resultaat over het jaar 2011 ad -/- 29.217 ten laste te brengen van de overige reserves. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening.

Rijswijk, 18 juni 2012

P.J.M. Erkamp (voorzitter)

R.J.A. Gortzak (secretaris)